

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проект

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення оподаткування,
обліку та аудиту кадрових ресурсів та
співання основних засобів на ТОВ „ЗТМК”

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0419-07
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Оподаткування
(код і назва освітньої програми)

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

Ленеха К.Ю.
(ініціали та прізвище)

Керівник к.е.н. доцент Федоранов П.К.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент ден Кучерова Г.Ю.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код та назва)

Освітня програма Оподаткування 20719-01

(код та назва)

Спеціалізація _____

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ 

Завідувач кафедри Мелікова Т.О.

«28» 05 2020 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Лепеха Катерина Юрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) _____

Удосконалення оподаткування, облік і аудит надходження та списання основних засобів на ТОВ «ЗТМК»

керівник роботи к.е.н. доцент Федорцов А.К.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом ЗНУ від «08» 10 2020 року № 1582-С

2. Строк подання студентом роботи 15.12.2020

3. Вихідні дані до роботи Законодавчо-нормативна документація, літературні джерела, періодичні видання, фінансова звітність підприємства.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретично-методичні аспекти оподаткування об'єктів та аудит надходження та списання ОЗ на підприємстві. 2. Оподаткування, облік основних засобів та фінансовий аналіз на ТОВ «ЗТМК». 3. Пропозиція щодо удосконалення обліку засобів та фінансовий аналіз надходження та списання ОЗ на ТОВ «ЗТМК».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Фінансиска структура Балансу ТОВ «ЗТМК» за 2017-2019 рр.

2. Робочі відомості обліку автомобіля, вантажного, авто-транспорту, та облік замісно-дорожнього транспортного засобу за видами та призначенням.

3. Удосконалення аналітичного субрахунку 105 транспорту засоби.

4. Акт введення в експлуатацію після капітального ремонту.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	Феодранов П.К. ген. дацент	<i>Федр</i>	<i>Федр</i>
2.	Феодранов П.К. ген. дацент	<i>Федр</i>	<i>Федр</i>
3.	Феодранов П.К. ген. дацент	<i>Федр</i>	<i>Федр</i>

7. Дата видачі завдання 28.05.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	травень 2020	викон
2	Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження	червень 2020	викон
3	Робота над 1 розділом	березень 2020	викон
4	Робота над 2 розділом	березень 2020	викон
5	Робота над 3 розділом	жовтень 2020	викон
6	Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді	листопад 2020	викон
7	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	листопад 2020	викон
8	Попередній захист роботи	листопад 2020	викон
9	Нормоконтроль	грудень 2020	викон
10	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	грудень 2020	викон
11	Захист роботи	грудень 2020	викон

Студент

[Підпис]
(підпис)

Ленеха К.Ю.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

Федр
(підпис)

ген.дацент Феодранов П.К.
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

Федр
(підпис)

Феодранов П.К.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Лепеха К.Ю. Удосконалення оподаткування обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на підприємстві на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Кваліфікаційна випускна робота для здобуття ступеню вищої освіти магістра за 071 – Облік і оподаткування. Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2019. Керівник – Феофанов Л.К.

Досліджено теоретико-методологічні аспекти оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»). Досліджено загальну характеристику діяльності та організаційну структуру управління ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (ЗТМК). Проведено фінансовий аналіз основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (ЗТМК). Розроблено пропозиції щодо удосконалення оподаткування обліку основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (ЗТМК). Розроблено пропозиція щодо удосконалення аудит основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (ЗТМК).

Ключові слова: ОСНОВНІ ЗАСОБИ, АМОРТИЗАЦІЯ, АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, ОПОДАТКУВАННЯ, ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК, АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ТА СПИСАННЯ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ.

ABSTRACT

K. Lepelcha. Improvement of taxation of accounting for the receipt and write-off of fixed assets at Zaporozhye Titanium-Magnesium Plant LLC (ZTMK).

Qualifying graduate work for a Master's degree in Taxation. Engineering Educational Scientific Institute of ZNU, Department of Taxation, Analysis and Audit, 2019. Head - L.Feofanov.

The theoretical and methodological aspects of taxation, accounting for the receipt and write-off of fixed assets at the enterprise LLC "Zaporozhye Titanium-Magnesium Combine" ("ZTMK") are investigated. The general characteristics of the activity and the organizational structure of management of LLC "Zaporozhye Titanium-Magnesium Plant" (ZTMK) have been investigated. Financial analysis of fixed assets at Zaporozhye Titanium-Magnesium Plant LLC (ZTMK). Proposals have been developed to improve the taxation of fixed assets accounting at

Zaporozhye Titanium and Magnesium Plant LLC (ZTMK). A proposal has been developed to improve the accounting of fixed assets at Zaporozhye Titanium and Magnesium Plant LLC (ZTMK).

Keywords: FIXED ASSETS, AMORTIZATION, AUDIT OF FIXED ASSETS, TAXATION, FINANCIAL ACCOUNTING, ACCOUNTING AND AUDIT OF INCOME AND WRITING OUT, FINANCIAL ANALYSIS.

АННОТАЦИЯ

Лепеха Е.Ю. Усовершенствование налогообложения учета поступления и списания основных средств на ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» («ЗТМК»).

Квалификационная выпускная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 071 «Учет и налогообложение». Инженерный учебно-научный институт ЗНУ, кафедра учета, анализа, налогообложения и аудита, 2019. Руководитель – Феофанов Л.К.

Исследованы теоретико-методологические аспекты налогообложения, учета поступления и списания основных средств на предприятии ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» («ЗТМК»). Исследована общая характеристика деятельности и организационная структура управления ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» (ЗТМК). Проведен финансовый анализ основных средств на ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» (ЗТМК). Разработаны предложения по совершенствованию налогообложения учета основных средств на ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» (ЗТМК). Разработаны предложение по совершенствованию учета основных средств на ООО «Запорожский титано-магниевого комбинат» (ЗТМК).

Ключевые слова: ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА, АМОРТИЗАЦИЯ, АУДИТ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ, НАЛОГООБЛАЖЕНИЕ, ФИНАНСОВЫЙ УЧЕТ, УЧЕТ И АУДИТ ПОСТУПЛЕНИЯ И СПИСАНИЯ, ФИНАНСОВЫЙ АНАЛИЗ.

ЗМІСТ

ВСТУП		6
1	ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК ТА АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ТА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1	Нормативно – правова база щодо обліку основних засобів	11
1.2	Оподаткування, облік надходження та списання основних засобів на підприємстві	19
1.3	Теоретичні основи аудиту основних засобів на підприємстві	37
2	ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ “ЗАПОРІЗЬКИЙ ТИТАНО – МАГНІЄВИЙ КОМБІНАТ” (“ЗТМК”)	43
2.1	Загальна характеристика діяльності та організаційна структура управління ТОВ "Запорізький титано-магнієвий завод" (ЗТМК)	43
2.2	Оподаткування та фінансовий облік основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат».	47
2.3	Фінансовий аналіз основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат»	59
3	ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НАДХОДЖЕННЯ ТА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	67
3.1	Аудит надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)	67
3.2	Пропозиція щодо удосконалення оподаткування обліку основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)	89

3.3 Пропозиція щодо удосконалення аудиту основних засобів 96

на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	103
ДОДАТОК А – БАЛАНС (ФОРМА 1) ТОВ « ЗАПОРІЗЬКИЙ ТИТАНО-МАГНІЄВИЙ КОМБІНАТ» («ЗТМК») ЗА 2017 РІК	108
ДОДАТОК Б – БАЛАНС (ФОРМА 1) ТОВ « ЗАПОРІЗЬКИЙ ТИТАНО-МАГНІЄВИЙ КОМБІНАТ» («ЗТМК») ЗА 2018 РІК	110
ДОДАТОК В – БАЛАНС (ФОРМА 1) ТОВ « ЗАПОРІЗЬКИЙ ТИТАНО-МАГНІЄВИЙ КОМБІНАТ» («ЗТМК») ЗА 2019 РІК	112

ВСТУП

Актуальність теми це дослідження. Основні засоби відіграють важливу роль в економічній діяльності підприємства. Його частка дозволяє оцінити ступінь готовності та необхідні умови для здійснення підприємством фінансової діяльності.

Особлива важливість управління основними засобами пов'язана з широким використанням програм у галузі бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту та управлінням підприємством. Підвищення ефективності використання корпоративних активів є одним з головних питань переходу до ринкових відносин. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства та конкурентоспроможність її продукції на ринку.

Були розглянуті питання щодо оподаткування обліку та аудиту надходження та списання основних засобів сприяли роботи наступних вчених: Литвин Н.Б., Пиріжок Є.С., Гречко С.М., Завадський Й.С., Бабяк Н.Д, та інші.

Магістерська робота була виконана відповідно до плану науково-дослідницьких робіт Запорізького національного університету інженерного навчально-наукового інституту наукове-дослідження теми кафедри обліку та аудиту «Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів». Автором було запропоновано удосконалення облік та аудит основних засобів на підприємстві.

Метою магістерської роботи є розробка пропозицій щодо удосконалення оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Метою роботи було необхідність виявлення і розв'язання наступного комплексу завдань:

- розкрити поняття основних засобів та їх класифікацію;
- надати характеристику господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»);

– провести фінансовий аналіз ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»);

– розробити пропозиції щодо удосконалення оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Об'єкт дослідження є процес оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Предмет дослідження є теоретико-методичні аспекти оподаткування, обліку і аудиту надходження основних засобів на підприємстві.

Інформаційною базою для дослідження стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, а також дані бухгалтерського обліку і звітності Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Запорізький титано-магнієвий комбінат».

Наукова новизна: запропоновано удосконалення оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»), запропоновані робочі відомості для легкового транспортного засобу, запропоновані робочі відомості для вантажного транспортного засобу, запропоновані робочі відомості для авто-транспортного засобу, запропоновані робочі відомості для обліку залізної – дорожнього транспорту за видами, , запропоновані робочі відомості для обліку залізної – дорожнього транспорту за призначенням.

Практичне значення отриманих результатів полягає у вирішенні актуальних проблем, пов'язаних з удосконаленням оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів на підприємстві.

На основі одержаних результатів магістром проаналізовані методи організації обліку основних засобів, запропоновано методику оцінки обліку та управління амортизаційними витратами, організацію системи

індексування амортизаційних відрахувань на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»))»

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на 113 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 8 рисунки та 48 таблиць. Робота містить 3 додатків. Список використаних джерел складається із 45 найменувань.

Методи дослідження. Магістерська робота проведена на основі діалектичного підходу до вивчення теоретичних аспектів організації оподаткування, обліку та аудиту надходження та списання основних засобів. Окрім того, у процесі дослідження використано абстрактно-логічний метод: метод порівняння, балансовий метод: метод деталізації, графічний метод.

1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК ТА АУДИТ НАДХОДЖЕННЯ ТА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Нормативно – правова база щодо обліку основних засобів

Основні засоби займають важливу роль у господарській діяльності підприємства, їх використовують для здійснення фінансової діяльності.

На сам перед треба зрозуміти, що таке “основні засоби” та надати тлумачення цьому поняттю. Які визначені у нормативно-правових актах, працях вітчизняних вчених та зарубіжних науковців. Поняття що таке “основні засоби” наведені в таблиці 1.1

Таблиця 1.1- Тракткування сутності поняття “основні засоби” за нормативно-правовими актами

Джерело	Визначення поняття ОЗ
1	2
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	До основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)[30]
Податковий кодекс України	Отже, в цілях оподаткування починаючи з 23.05.2020 р. матеріальні активи, вартість яких не перевищує 20000 гривень, не належать до основних засобів.[35]
Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” (частина щодо основних фондів була чинна до 01.04.2011)	Матеріальні цінності, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких перевищує 1000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом

Як можна побачити, що до 01.04.2001 року поняття “основні засоби” дуже відрізнялись між П(С)БО 7. Головна відмінність, що в законі розглянуто “основні фонди”, а ні “основні засоби”, а інша відмінність у тому, що грошова межа віднесена до складу об’єктів основних фондів. Подактовий Кодекс в свою чергу відмовився від поняття “основні фонди” та зараз використовує поняття “основні засоби” це означає, що Подактовий Кодекс стає ближче до бухгалтерського обліку. Але і зараз є між ними відмінність, а саме грошове обмеження віднесення до складу основних засобів залишилось, хоч і зросла з 1000грн. до 20000 грн.[35]

Також можна розглянути трактування вчених та науковців, щодо поняття “основні засоби”. Які наведені в таблиці 1.2

Таблиця 1.2 – Визначення терміну “основні засоби”

П.І.Б Автора	Визначення поняття ОЗ
1	2
Литвин Н.Б	основні засоби – це матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)[11]
Пиріжок Є.С	основні засоби – це матеріальні активи ,які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (чи операційного циклу ,якщо він перевищує рік).[17 с.397]
Гречко С.М.	основні засоби – необоротні активи, що призначені для господарської діяльності, тобто планується використовуватись в господарській діяльності.[6 с.23.]

Продовження таблиці 1.8

1	2
Завадський Й.С	основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється.[17 с.35]
Бабяк Н.Д	Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань [2]
Кіндрацька Л.М.	Основні засоби – це сукупність матеріально-майнових цінностей, що діють протягом тривалого часу, зберігають натуральну форму і зношуються поступово [9]
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовшенко	Основні засоби – це сукупність матеріальних активів, які тривалий час у незмінній натурально-речовій формі використовуються у виробничому процесі [16]

Проаналізувавши всі поняття, що таке основні засоби ,можно чітко зрозуміти, що основні засоби це необоротні активи, що призначені для господарської діяльності підприємства які приймають участь в засобах праці людини.

Також треба враховувати строк використання або строк служби, які мають мінімально допустимі строки використання більше одного року або один операційний цикл та поступове перенесення своєї вартості на нову продукцію, що тягне за собою амортизаційні відрахування. Строки корисного використання основних засобів наведено в таблиці 1.3 згідно з податковим законодавством України.[35]

Таблиця 1.3- Класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів [27]

№ групи	Назва основних засобів	Мінімальні допустимі строки корисного використання, років
1	2	3
1	Земельні ділянки	-
2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
3	Будівлі	20
	Споруди	15
	Передавальні пристрої	10
4	Машини і обладнання	5
	з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 20000 гривень	2
5	Транспортні засоби	5
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
7	Тварини	6
8	Багаторічні насадження	10
9	Інші основні засоби	12
10	Бібліотечні фонди	-

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	-
12	Тимчасові (нетитульні) споруди	5
13	Природні ресурси	-
14	Інвентарна тара	6
15	Предмети прокату	5
16	Довгострокові біологічні активи	7

Також основні засоби можна поділити за структурою, основні нематеріальні активи та необоротні активи, що зображені на рисунку 1.1

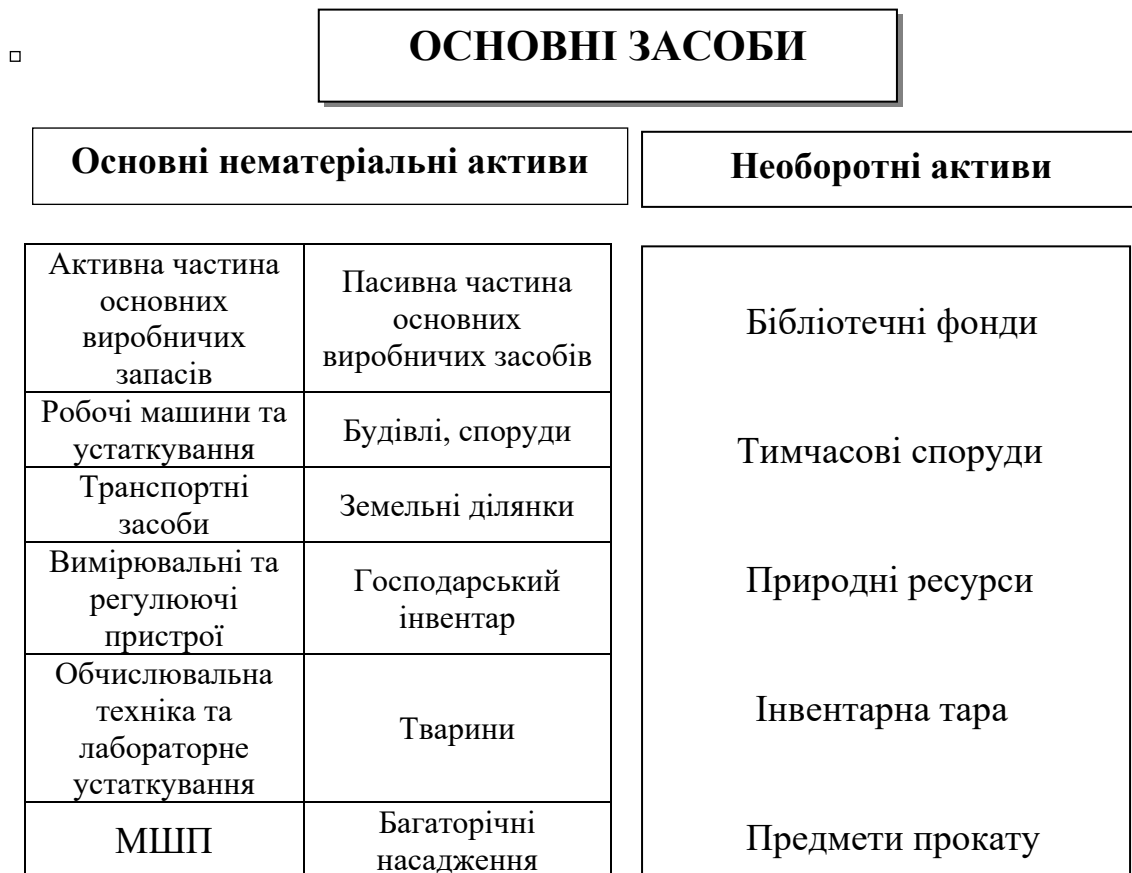


Рисунок 1.1 – Структура основних засобів

Вчені поділяють об'єкти основних засобів, що використовуються на підприємствах на певні групи, це залежить від того, яку роль вони відіграють у виробничому процесі. Одним із способів групування основних засобів зображено на рисунку 1.2



Рисунок 1.2 – Класифікація об'єктів ОЗ

Будь-який фінансовий рахунок, рахунок 10 "Основні засоби" має субрахунки, які наведено в таблиці 1.4 [34]

Таблиця 1.4 – Субрахунки рахунку 10 «Основні засоби»

Субрахунок, на якому ведуть облік ОЗ	Група бухгалтерських ОЗ
1	2
100	Інвестиційна нерухомість
101	Земельні ділянки
102	Капітальні витрати на поліпшення земель
103	Будинки та споруди
104	Машини та обладнання
105	Транспортні засоби
106	Інструменти, прилади та інвентар
107	Тварини
108	Багаторічні насадження
109	Інші основні засоби

Наведемо приклад господарської операції з надходження основних засобів [34] від постачальника операція представлена в таблиці 1.4

Таблиця 1.5 – Надходження основних засобів від постачальника та розрахунок з ним

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Перераховано попередню оплату за вакуумний агрегат	371	311
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
3	Отримано вакуумний агрегат від постачальника	152	631
4	Відображено суму ПДВ, пов'язану з придбанням вакуумного агрегату	644	631
5	Введено в експлуатацію вакуумний агрегат	140	152
	Відображено нарахування амортизації у місяці, що настає за місяцем, у якому об'єкт введено в експлуатацію	23	131

На основі проведеної роботи, можна зробити висновок, що основні засоби це і є матеріальні активи підприємства які використовуються у всій господарській діяльності підприємства.

1.2 Оподаткування, надходження та списання основних засобів на підприємстві

Важливим елементом оподаткування є його об'єкт — вид і обсяг доходу, майно та його вартість, природні об'єкти, окремі види діяльності, грошова виручка та ін., тобто все, що обкладається податками. Об'єкт оподаткування має відповідну одиницю вимірювання, що використовується для кількісного вираження податкової бази. Наприклад, при податковому обкладенні землі використовуються такі одиниці вимірювання: акр, гектар, сотка, квадратний метр; при встановленні акцизу на бензин, спирт, нафту тощо — тонна, літр, галон, барель; при оподаткуванні прибутку (доходу) — національна грошова одиниця. Також треба дати визначення поняттю оподаткування.

Оподаткування — це законодавчо врегульований процес встановлення та утримання податків у країні, визначення їхніх розмірів і ставок, відповідних об'єктів та кола юридичних і фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню, а також порядок сплати податків.

Підставою для зарахування на баланс підприємства основні засоби є акт приймання-передачі (введення в експлуатацію) основних засобів.

Об'єктом амортизації є первісна або переоцінка вартості, яка амортизується та зменшена на їх ліквідаційну вартість.

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, дообладнання та консервація.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням методів, визначення П(С)БО 7 “основні засоби”, затвердження наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року №92. [36] Сума нарахованої амортизації відображається за дебетом рахунків обліку витрат діяльності, виробництва і капітальних інвестицій у кореспонденції з рахунком обліку зносу (амортизації) необоротних активів. Амортизація нараховується проводиться щомісячно.

Об’єкт основних засобів перестає визнавати активом (списання його з балансу) у разі його вибуття внаслідок продажу, ліквідації, безоплатної передачі, нестачі, остаточного псування або інших причин невідповідності критеріям визначення активом. До вибуття об’єкта основних засобів застосовують критерії П(С)БО 15 “Дохід”, затвердженого наказом ” Міністерства фінансів України від 29.11.1999 року №290, для визнання доходу. [36]

У таблиці 1.5 детально розглянемо як формується первісна вартість основних засобів на підприємствах. [31]

Таблиця 1.5 – Первісна вартість основних засобів

Спосіб надходження ОЗ	Первісна вартість об’єктів ОЗ
<p align="center">Придбання ОЗ за грошові кошти</p>	<p>Первісну вартість об’єкта ОЗ, що придбається, формують:</p> <ul style="list-style-type: none"> — суми, що сплачуються постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); — реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв’язку з придбанням/набуттям прав на об’єкт ОЗ; — суми ввізного митного збору; — суми непрямих податків у зв’язку з придбанням (створенням) ОЗ (якщо вони не відшкодовуються платнику); — витрати на страхування ризиків доставки ОЗ; — витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження ОЗ; — фінансові витрати, включення яких до собівартості кваліфікаційних активів передбачено П(С)БО 31; — інші витрати, безпосередньо пов’язані з доведенням ОЗ до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Продовження таблиці 1.5

1	2
Придбання об'єктів ОЗ, зобов'язання з розрахунків за які визначено загальною сумою	Первісну вартість об'єктів ОЗ визначають шляхом розподілу цієї суми пропорційно справедливій вартості окремого об'єкта ОЗ П(С)БО 7
Придбання ОЗ з імпорту	Первісну вартість імпортних ОЗ формують з урахуванням П(С)БО 7 і - П(С)БО 21. Так, первісну вартість об'єктів ОЗ, оцінених в інвалюті, відображають у грошовій одиниці України залежно від того, яка подія була першою: — якщо отримання ОЗ, то орієнтуються на курс НБУ на дату оприбуткування ОЗ; — якщо перерахування передоплати, то беруть курс НБУ на дату сплати авансу, запам'ятовують його і вже за ним надалі прибуткують ввезені ОЗ
Самостійне виготовлення ОЗ	Первісна вартість об'єкта ОЗ, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта ОЗ. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта ОЗ, отриманого в обмін на подібний об'єкт, вважають справедливую вартість переданого об'єкта. При цьому різницю, що виникає, відносять на витрати звітного періоду П(С)БО 7
Отримання об'єкта ОЗ в обмін на:	
— подібний об'єкт	Первісна вартість об'єкта ОЗ, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта ОЗ. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта ОЗ, отриманого в обмін на подібний об'єкт, вважають справедливую вартість переданого об'єкта. При цьому різницю, що виникає, відносять на витрати звітного періоду П(С)БО 7
— неподібний об'єкт	Первісна вартість об'єкта ОЗ, придбаного в обмін на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, передану (отриману) при обміні П(С)БО 7
Унесення ОЗ до статутного капіталу	Первісною вартістю об'єкта ОЗ визнають погоджену засновниками (учасниками) підприємства його справедливую вартість з урахуванням витрат, передбачених П(С)БО 7

Можна зробити висновок, незалежно від того, яким чином були отримані об'єкти: куплені, збудовані, (власними зусиллями або за допомогою підрядників), безоплатно отримані або зроблено обмін, складають лише із необхідних для цієї мети витрат.

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Наведемо приклад в таблиці 1.6 коли підприємство придбала основні засоби за грошові кошти

Таблиця 1.6 – Придбання основних засобів за грошові кошти

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Отримано меблі за договором постачання	152	631
2	Відображено суму ПДВ, яка включена до вартості меблів за договором	641	631
3	Проведено оплату за договором постачання	631	311
4	Витрати на транспортування меблів	152	631
5	Відображено суму ПДВ у складі транспортних витрат	641	631
6	Витрати зі складання та встановлення меблів	152	661
7	Проведено оплату транспортних послуг	631	311
8	Зарахування меблів до об'єктів основних засобів	106	152

Відповідно до ст. 198 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг та складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою ст. 193 ПКУ, протягом такого звітного періоду у зв'язку з:

-придбанням або виготовленням товарів та наданням послуг;

- - придбанням (будівництвом, спорудженням) основних фондів (основних засобів, у тому числі інших необоротних матеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій у необоротні капітальні активи);
- - ввезенням товарів та/або необоротних активів на митну територію України. [35]

При цьому відповідно до п. 198.5 ст. 198 ПКУ платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази

оподаткування, визначеної відповідно до п. 189.1 ст. 189 ПКУ, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних в терміни, встановлені ПКУ для такої реєстрації, зведену податкову накладну за необоротними активами (для необоротних активів, придбаних або виготовлених до 1 липня 2015 року, - якщо під час такого придбання або виготовлення суми податку були включені до складу податкового кредиту), у разі якщо такі необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися, в звільнених від оподаткування, неоподатковуваних операціях або не в господарській діяльності платника податку (крім випадків, передбачених ст. 189 ПКУ).

Якщо основні засоби ліквідуються за самостійним рішенням платника податку, така ліквідація для цілей оподаткування розглядається як постачання таких основних виробничих або невиробничих засобів за звичайними цінами, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації ст. 189 ПКУ.

Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених П(С)БО 7. Тобто це додатково понесені витрати на транспортування і підготовку об'єкта основних засобів до експлуатації. Наведемо приклад в таблиці 1.7 коли підприємство отримала безоплатно основні засоби.

Таблиця 1.7 – Безоплатне отримання основних засобів

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Відображена вартість безоплатно одержаних основних засобів	152	424
2	Витрати на транспортування і монтаж безоплатно отриманих основних засобів	152	631
3	Відображено суму ПДВ у складі витрат на транспортування і монтаж	641	631
4	Проведено оплату транспортування та монтажу	631	311
5	Зарахування безоплатно одержаного об'єкта до складу основних засобів	104	152

Із зростання мінімальної зарплати 1 вересня відбудеться збільшення величини бази нарахування ЄСВ. При цьому, максимальна база нарахування ЄСВ складає 15 розмірів мінімальної зарплати, установлені законом, на яку нараховують ЄСВ (згідно п. 4 ч. 1 ст. 1, ч. 3 ст. 7 Закону № 2464).

Починаючи з 01 вересня 2020 року вона складе 75 000 грн. (5000 грн. x 15). Нагадаємо, що мінімальний страховий внесок – це добуток мінімального розміру зарплати та розміру ЄСВ, установленого законом на місяць, за який нараховують зарплату (дохід), та підлягає він сплаті щомісяця (згідно п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону № 2464). Отже, з вересня 2020 року мінімальний платіж з ЄСВ складає 1100 грн. (5000 грн. x 22%). Що стосується розміру ЄСВ для фізичних осіб-підприємців з 01.09.2020, то:

- максимальна сума ЄСВ складе 16 500 грн. (75 000 грн. x 22%);
- мінімальна сума складе 1100 грн. (5000 грн. x 22%).

Первісна вартість самостійно виготовленого об'єкта основних засобів формується в тому ж порядку, що й придбання основних засобів за грошові кошти, тобто складається з витрат. При підрядному способу до вартості самостійно виготовленого основних засобів включають вартість робіт (послуг, виконаних (наданих) підрядниками, які наведені в таблиці 1.8

Таблиці 1.8 – Виготовлення основних засобів власними силами

№	Зміст господарської діяльності	Д-т	К-т
1	2	3	4
Підрядний спосіб			
1	Перераховано передоплату підрядній організації за виготовлення і монтажу об'єкта основних засобів	371	311
2	Відображення суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності податкової накладної)	641	644
3	Відображення витрат на виготовлення об'єкта основних засобів (підписано акт)	152	631
4	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ, що припадає на вартість виготовлення об'єкта основних засобів	644/ПДВ	631
5	Виконано роботи з монтажу об'єкта основних засобів	152	631
6	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ, що припадає на вартість монтажних робіт	644/ПДВ	631
7	Відображено залік заборгованостей	631	371
8	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів за первісною вартістю	104	152
9	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09	-	09

Первісна вартість основних засобів отримання як внесок до статутного капіталу, формують у порядку, встановленому П(С)БО 7 з урахуванням витрат, які наведено в таблиці 1.9

Таблиця 1.9 – Отримання основних засобів до статутного капіталу

№	Зміст господарської діяльності	Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Відображення формування статутного капіталу	46	40
2	Відображено внесення внесків грошових коштів	301	46
3	Отримано обладнання як внесок до статутного капіталу	152	46

Продовження таблиці 1.9

4	Відображено податковий кредит з ПДВ	644	46
5	Включено до первісної вартості об'єкта основних засобів вартості послуг з транспортування та монтажу обладнання	152	631
6	Відображено податковий кредит з ПДВ від вартості послуг з транспортування та монтаж обладнання	644	631
7	Сплачено вартість послуг з транспортування та монтаж обладнання	361	311
8	Введено в експлуатацію об'єкта основних засобів	104	152
9	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09	-	09

Як і у випадку з купівлею основних засобів за гривні, при формуванні первісної вартості основних засобів , придбання за грошові кошти в іноземній валюті, керуються переліком витрат передбаченим П(С)БО 7. Для перехарунку в гривню первісна вартість основних засобів , вираженої в іноземній валюті використовують правила , встановлені П(С)БО 21, які наведені в таблиці 1.10

Таблиця 1.10 - Придбання основних засобів за іноземну валюту

№	Зміст господарської діяльності	Д-т	К-т
1	2	3	4
Передоплата			
1	Перераховано передоплату нерезиденту за об'єкт основного засобу (курс НБУ – 30.75 грн./\$)	371	312
2	Сплачено ввізне мито (курс НБУ – 30.75 грн./\$)	377	311
3	Сплачено «ввізний» (імпортний) ПДВ	377	311
4	Сплачено послуги митного брокера	371	311
5	Відображено податковий кредит з ПДВ	644	644
6	Оприбутковано об'єкт основних засобів	152	632

7	Здійснено залік заборгованості	632	371
8	Включено до первісної вартості ввізне мито і вартість послуги митного брокера	152	685

Продовження таблиці 1.9

1	2	3	4
9	Списано суму відображеного раніше податкового кредиту з ПДВ за послуги митного брокера	644/ПДВ	685
10	Відображено залік заборгованості	685	371
11	Віднесено до складу податкового кредиту суму сплаченого «ввізного» ПДВ	641/ПДВ	377
12	Введення в експлуатацію об'єкта основних засобів	104	152
13	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09		09

Основні засоби експлуатуються відповідно до основних документів, що забезпечуються наказом Міністерства статистики України від 29.12 1995 р. № 352 "Про затвердження типових форм первинного обліку". Але тільки з 01.01.1996 року типові форми первинної облікової документації введені в дію. Ці стандартні форми містять такі документи, які наведені в таблиці 1.11 [33]

Таблиця 1.11 – Зміст форм первинної облікової документації [33]

№	Код робочого документу	Зміст робочого документу
1	2	3
1	Акт приймання-передачі внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1)	Застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку вводу їх в експлуатацію. за винятком, коли введення об'єктів в дію повинно, у відповідності з існуючим законодавством оформлятися в особливому порядку, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів із одного цеху (відділу, дільниці) в інших, для оформлення передачі основних засобів зі складу (із запасу) в експлуатацію, а також для виключення із складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації)

Продовження таблиці 1.11

1	2	3
2	Акт приймання задачі відрекомендованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (ОЗ-2)	<p>Акт, підписаний працівником цеху (відділу), що уповноважений на приймання основних засобів, та представником цеху (підприємства), який виконував ремонт, реконструкцію та модернізацію, здають до бухгалтерії підприємства (організації). Акт підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства, організації чи особами на те уповноваженими. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані із капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією.</p>
3	Акт на списання основних засобів (ОЗ-3)	<p>Форма застосовується для оформлення вибуття основних засобів (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні.</p> <p>Акт складається у двох примірниках комісією, призначеною керівником підприємства, будови, організації, затверджується керівником підприємства (організації) або особою, на те уповноваженою. Перший примірник акта передають до бухгалтерії, другий залишається у особи, відповідальної за зберігання основних засобів та є підставою для здачі на склад запчастин, що залишилися в результаті їх списання, а також матеріалів, металобрухту і т.п.</p>
4	Акт на списання автотранспортних засобів (ОЗ-4)	<p>Застосовується для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа при їх ліквідації.</p> <p>Акт складається у двох примірниках та підписується комісією, що призначається керівником автогосподарства (підприємства) і затверджується керівником підприємства (організації) чи особою, на те уповноваженою. Перший примірник передається до бухгалтерії, другий залишається у особи, відповідальної за зберігання основних засобів, та є підставою для здачі на склад матеріальних цінностей та металобрухту, що залишився в результаті списання.</p>

Продовження таблиці 1.9

1	2	
5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини (ОЗ-5)	<p>Застосовується в будівельно-монтажних організаціях для оформлення передачі, установки та пуску будівельних машин та наступного їх демонтажу і передачі машинопрокатній базі.</p> <p>Акт складається у двох примірниках представником машинопрокатної бази та будівельної дільниці, що експлуатує будівельні машини та механізми.</p>
6	Інвентарна картка обліку основних засобів (ОЗ-6)	<p>Застосовується для обліку всіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці та таких, що мають одне і те ж виробничо-господарське призначення, технічну характеристику та вартість.</p> <p>Форма заповнюється в одному примірнику на основі "Акту (накладної) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів" (форма № ОЗ-1), технічної та іншої документації.</p>
1	2	3
7	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів (ОЗ-7)	Застосовується для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів.
8	Картка обліку руху основних засобів (ОЗ-8)	<p>Застосовується для обліку руху основних засобів по класифікаційних групах при ручній обробці облікової документації.</p> <p>Заповнюється на основі даних інвентарних карток відповідних груп (видів) основних засобів та звіряється з даними синтетичного обліку основних засобів.</p>
9	Інвентарний список основних засобів (ОЗ-9)	<p>Застосовується для пооб'єктного обліку основних засобів за місцем їх знаходження (експлуатації) по матеріально-відповідальних особах.</p> <p>Дані пооб'єктного обліку основних засобів за місцями їх знаходження (експлуатації) повинні бути тотожні записам в інвентарних картках обліку основних засобів, що ведуться в бухгалтерії.</p>
10	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових	Застосовується промисловим підприємством для визначення суми амортизації основних засобів, що належить до нарахування у звітному місяці.

	підприємств) (ОЗ-14)	
11	Розрахунок амортизації по автотранспорту (ОЗ-16)	Застосовується для визначення сум амортизації автотранспортних засобів, що належать до нарахування у звітному місяці. [33]

Згідно П(С)БО 7 "Основні засоби" об'єкти основних засобів виключаються з активу (списуються з балансу) у разі їх вибуття в результаті продажу, безкоштовної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

При вибутті об'єкта основних засобів необхідно здійснити:

- списання первісної вартості об'єкта основних засобів;
- списання накопиченої суми амортизації (зносу).

Шляхи вибуття основних засобів на підприємстві зображені на рисунку 1.3 [33]



Рисунок 1.3 - Шляхи вибуття основних засобів на підприємстві

Приймаючи рішення про списання основних засобів, підприємство повиненно виходити з того, що активи, які належать до основних засобів, неможливо або економічно недоцільно відновлювати, а також, якщо об'єкт не може бути реалізований або переданий іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Визначенням непридатності основних засобів, неможливості або неефективності проведення їх відновлювального ремонту повинна займатися компетентна, постійно діюча у кооперативі комісія, її склад затверджується наказом керівника кооперативу. До складу комісії залучається: заступник керівника кооперативу, головний інженер, головний агроном, головний зоотехнік, інженер-будівельник, керівник відповідного структурного підрозділу, головний бухгалтер, особа на яку покладено відповідальність за збереження об'єкта.

Також треба зрозуміти що таке “вибуття основних засобів”, та надати тлумачення цьому поняттю, які наведено в таблиці 1.12, а то більшість авторів дане поняття трактують як списання основних засобів внаслідок продажу, ліквідації, надзвичайних ситуацій та інших причин.

Таблиця 1.12 – Визначення поняття ”вибуття основних засобів” на підприємстві.

ПІБ, автора	Поняття ”вибуття основних засобів”
1	2
Загородній А.Г., Вознюк В.Л	Вибуття основних засобів – списання основних засобів за їх балансовою вартістю у разі їх повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, реалізації на сторону, недостачі під час проведення інвентаризації тощо [21]
Редько А.Ю	Вибуття основних засобів – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що значаться у складі основних засобів [14]

Фігурнов Е.Б.	Вибуття основних засобів – списання основних засобів балансу підприємства у разі їх продажу, повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, недостачі [17]
---------------	--

Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається як різниця між доходом від операції вибуття і залишкової вартості об'єктів, прямих податків і витрат, пов'язаних з операцією вибуття основних засобів.

Наведемо приклад списання основних засобів в підприємстві, які будуть відображені у таблиці 1.13

Таблиця 1.13.- Списання основних засобів в підприємстві

№	Назва господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Списання знос ліквідованих основних засобів	131	101 -109
2	Відображено залишкову вартість ліквідованих засобів	976	101 - 109
3	Відображено витрати на заробітну плату та відрахування до єдиного соціального фонду працівниками, пов'язані з ліквідацією	976	661
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	976	641
5	Оприбутковано матеріали від ліквідації основних засобів	20	746
6	Списано витрати, пов'язані з ліквідацією основних засобів на фінансові результати	793	976
7	Списано доходи від вибуття основних засобів	946	793

В П(С)БО 7 доцільно більш чітко вказати про можливі прибутки (збитки), які можуть виникнути в результаті вибуття основних засобів різними шляхами. Крім вибуття ще є і амортизація основних засобів це процес відшкодування зношування основних засобів здійснюється шляхом амортизації.

Амортизація — це процес перенесення вартості основних засобів на вартість новоствореної продукції з метою їхнього повного відновлення. Також можна надати тлумачення ще з точки зору нормативно – правових актів, які наведені в таблиці 1.14

Таблиця 1.14 Тлумачення поняття амортизація у нормативно – правових документах

Нормативний документ	Визначення поняття амортизація
1	2
Податковий Кодекс України	Амортизація систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [33]
П(С)БО 7 «Основні засоби»	Амортизація – систематичне зменшення вартості активів, що амортизується, протягом строку його корисного використання [35]

З 1 липня 2000 р., з набуттям чинності Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», підприємства України здобули право самостійно обирати методи нарахування амортизації. Та таких методів нараховують п'ять, які наведені на рисунку 1.4 [35]

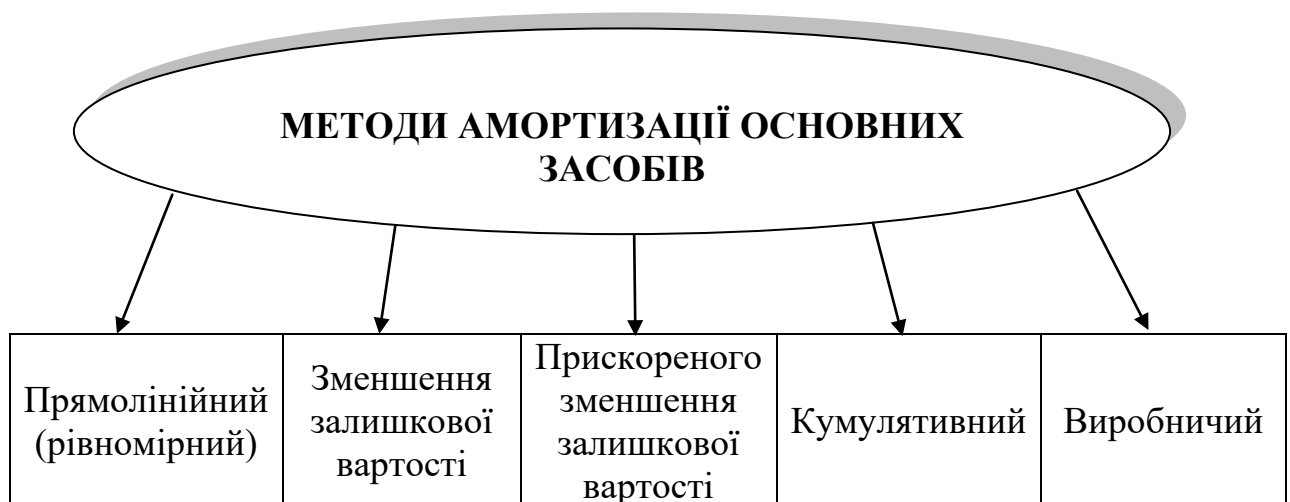


Рисунок 1.4 – Методи амортизації основних засобів

Амортизація основних засобів на підприємстві це один із результатів фінансової діяльності, адже впливає на величину витрат підприємства та на правильність визначення оподаткованого прибутку. Розглянемо кожен метод окремо та надамо визначення кожному методу.

1.Прямолінійний (рівномірний) метод – полягає в тому, що кожного року на собівартість виготовленої продукції переноситься однакова частина вартості основних засобів. При використанні цього методу вартість об'єкта основних засобів списується однаковими частками протягом всього періоду його експлуатації. Це найпоширеніший метод нарахування амортизації основних фондів підприємства. Річна сума амортизація розраховується за формулою (1.1), а місячна сума за формулою (1.2) [10]

$$\boxed{\begin{array}{c} \text{Річна сума} \\ \text{амортизації} \end{array}} = \frac{\boxed{\begin{array}{c} \text{Вартість, що амортизується} \end{array}}}{\boxed{\begin{array}{c} \text{Строк корисного використання} \end{array}}} \quad (1.1)$$

$$\boxed{\begin{array}{c} \text{Місячна сума} \\ \text{амортизації} \end{array}} = \frac{\boxed{\begin{array}{c} \text{Річна сума амортизації} \end{array}}}{\boxed{\begin{array}{c} 12 \end{array}}} \quad (1.2)$$

Перевага цього методу полягає в тому, що простий в розрахунках, а також рівномірний розподіл амортизації в кожному звітному періоді

Недолік цього методу полягає в тому, що враховується моральний знос, а також необхідність збільшити витрати на ремонт.

2.Метод зменшення залишкової вартості – цей метод найчастіше використовують для розрахунків об'єктів основних засобів, та розраховується за такими формулами (1.3), (1.4),а місячна сума амортизації розраховується за формулою (1.2) [10]

$$\boxed{\text{Річна сума амортизації}} = \boxed{\text{Залишкова вартість об'єкта на початок звітнього року або на дату початку нарахування амортизації}} \cdot \boxed{\text{Річна норма амортизації}} \quad (1.3)$$

$$\boxed{\text{Річна норма амортизації}} = \left(1 - \frac{\text{ліквідаційну вартість}}{\text{первісна вартість}} \right)^{\frac{\text{кількість років}}{\text{}}} \cdot 100 \% \quad (1.4)$$

Цей метод досить трудомісткий, тому використовується дуже рідко.

3.Метод прискореного зменшення залишкової вартості – цей метод найчастіше використовують до ОЗ, інтенсивність використання яких у перші роки експлуатації значно вища, ніж у наступні, та розраховується за такими формулами (1.5), (1.6), а місячна сума амортизації розраховується за формулою (1.2) [10]

$$\boxed{\text{Річна норма амортизації}} = \boxed{\text{Залишкова вартість об'єкта на початок звітнього року або вартість на дату початку нарахування амортизації}} \cdot \boxed{\text{Річна норма амортизації}} \quad (1.5)$$

$$\boxed{\text{Річна норма амортизації}} = \frac{100\%}{\boxed{\text{Строк корисного використання}}} \cdot 2 \quad (1.6)$$

4.Кумулятивний метод (метод суми чисел) – цей метод застосовують до ОЗ, які зношуються більше в перші роки експлуатації. Також його використовують до об'єктів зі швидким моральним зносом, та

розраховується за такими формулами (1.7), (1.8), а місячна сума амортизації розраховується за формулою (1.2) [10]

$$\boxed{\text{Річна норма амортизації}} = \boxed{\text{Вартість, що амортизується}} \cdot \boxed{\text{Кумулятивний коефіцієнт}} \quad (1.7)$$

$$\boxed{\text{Кумулятивний коефіцієнт}} = \frac{\boxed{\text{Кількість років що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта}}}{\boxed{\text{Сума числа років корисного використання об'єкта}}} \quad (1.8)$$

5.Виробничий метод – цей метод використовують тоді коли інтенсивність використання об'єкта впливає на його експлуатаційні властивості, та розраховується за такими формулами (1.9), (1.10),а місячна сума амортизації розраховується за формулою (1.2) [10]

$$\boxed{\text{Місячна сума амортизації}} = \boxed{\text{Фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг)}} \cdot \boxed{\text{Виробнича ставка амортизації}} \quad (1.9)$$

$$\boxed{\text{Виробнича ставка амортизації}} = \frac{\boxed{\text{Вартість, що амортизується}}}{\boxed{\text{Загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів}}} \quad (1.10)$$

Можна навести приклад у яких сферах діяльності відбувається амортизація , та наведемо приклад у таблиці 1.15 [10]

Таблиця 1.15 – Відображення господарської операції в яких відбувається амортизація

№	Назва господарської операції	Д-т	К-т
1	2	3	4

Нарахування амортизації об'єктів наступного призначення:			
1	Виробничого	23	131
2	Загально – виробничого	91	131
3	Адміністративного	92	131
4	Витрати на збут	93	131
5	Витрати операційної діяльності	949	131

1.3 Теоретичні основи обліку та аудиту основних засобів на підприємстві

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкта господарювання, оскільки основні засоби, як правило займають, більшу частку в майні підприємства, ніж інші необоротні активи. Тому аудитор під час проведення аудиторської перевірки основних засобів витрачає багато часу на отримання інформації про основні засоби.

Основними джерелами інформації для аудиту основних засобів є: облікова політика підприємства, установчі документи; первинні документи з обліку основних засобів: накладні, інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання основних засобів, накази про ремонт основних засобів; облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів; акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю; головна книга; звітність підприємства.

На думку вітчизняних вчених тлумачення поняття аудит різняться, тому надамо визначенню цьому поняттю в таблиці 1.16

Таблиця 1.16 – Тлумачення поняття аудит

ПІБ автора, джерело	Визначення поняття аудит
1	2
Андрєєв В.Д.	аудит – це незалежна це процес перевірки ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності на

	підприємствах з різними формами господарювання та власності з точки зору їх достовірності та відповідності діючому законодавству [1 с.366].
--	---

Продовження таблиці 1.16

1	2
Петренко Н.І	аудит – це метод господарського контролю, що здійснюється на добровільних, договірних засадах між аудитором і підприємством замовником та складається із сукупності методичних прийомів, застосування яких дозволяє аудитору визначити вірогідність звітності, обліку, їх повноту та відповідність чинному законодавству та встановленим нормативам [12 с.548].
Закон про аудиторську діяльність	аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [26].

Аудиторська перевірка основних засобів охоплює такі питання та стандартні положення аудиту основних засобів:

- оцінка організації синтетичного й аналітичного обліку основних засобів у бухгалтерії підприємства і за матеріально відповідальними особами в місцях експлуатації основних засобів, як власних, так і орендованих,

- у порядку поточної і дострокової оренди відповідно до встановлених правил;
- визначення технічного стану та збереження основних засобів;
- своєчасність і правильність документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку надходження, переміщення і вибуття основних засобів;
- перевірка правильності нарахування зносу по власних засобах і тих, що знаходяться у довгостроковій оренді, та віднесення його на результати виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг).
- правильність розрахунків сум амортизаційних відрахувань і віднесення їх на витрати виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг);
- своєчасність і правильність списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати підприємства;
- перевірка дотримання господарством податкового законодавства з операцій, що пов'язані з придбанням і вибуттям основних засобів, їх орендою у фізичних та юридичних осіб;
- перевірка та оцінка порядку обліку підприємством витрат на ремонт основних засобів при підрядному і господарському способах робіт, виходячи з прийняття підприємством облікової політики на рік;
- аналіз використання підприємством основних засобів за часом та потужністю з урахуванням специфіки роботи підприємства, якщо це обумовлено умовами укладеного з аудитором договору;
- перевірка результатів проведеної переоцінки основних засобів та правильності відображення її на рахунках бухгалтерського обліку.

Аудит основних засобів на підприємствах може проводитися у такій послідовності:

- ознайомлення з обліковою політикою підприємства в частині організації обліку основних засобів за період, що підлягає перевірці, її змінами в порівнянні з попередніми періодами;
- уточнення дати проведення останньої інвентаризації основних засобів, її результатів;
- перевірка наявності наказів (розпоряджень) про створення на підприємстві постійно діючої комісії зі списання основних засобів, про осіб, що відповідають за зберігання основних засобів у місцях їх експлуатації, а також з'ясувати, чи укладено з ними договори про повну індивідуальну (колективну) матеріальну відповідальність;
- ознайомлення з договорами оренди основних засобів, що укладені з юридичними і фізичними особами;
- перевірка наявності картотеки основних засобів за місцями їх експлуатації;
- встановлення забезпеченості бухгалтерії підприємства діючими нормативними документами, що визначають правила ведення обліку основних засобів, зразками міжвідомчих форм уніфікованої документації з обліку основних засобів. Ця інформація дозволить аудитору скласти загальне уявлення про організацію обліку основних засобів на підприємстві та визначити питання, що вимагають особливої уваги;
- встановити відповідність залишків на синтетичних рахунках, що відображені у Головній книзі, аналогічним даним аналітичного обліку і бухгалтерського балансу. Вони повинні збігатися по всіх позиціях: сальдо на початок місяця, оборот за місяць, сальдо на кінець місяця. Якщо встановлено розбіжності, потрібно з'ясувати причини і рекомендувати підприємству провести інвентаризацію основних засобів; устаткування, що підлягає монтажу; капітальних інвестицій, зобов'язань за укладеними договорами оренди тощо.

Джерелами аудиту операцій з основними засобами є:

- акти введення в експлуатацію, акти приймання-передачі основних засобів (ОЗ-1),
- акти приймання-здачі відремонтованих,
- реконструйованих та модернізованих об'єктів (ОЗ-2),
- акт на списання транспортних засобів (ОЗ-4),
- інвентарні картки обліку основних засобів та опис інвентарних карток (ОЗ-6, ОЗ-7),
- картка обліку руху основних засобів (ОЗ-8),
- розрахунки амортизаційних відрахувань по основних засобах, акти інвентаризації,
- переоцінки основних засобів та інші джерела бухгалтерського обліку.

Аудит - це єдине з'єднання в системі управління, яке розташоване в певному місці. З точки зору бізнесу, деякі вчені пропонують, щоб аудит був незалежним переглядом фінансової звітності та іншої бухгалтерської та звітної інформації, пов'язаної з діяльністю компанії, щоб підтвердити їх надійність та легітимність. [24 с.295].

Аудит основних засобів в основному підпорядковується з 1 жовтня вводиться в дію Закон № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» України є метою створення нової незалежної системи фінансового та податкового контролю з метою захисту інтересів компаній та встановлення правової бази для здійснення аудиторської діяльності в Україні. [45]

2 ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ “ЗАПОРІЗЬКИЙ ТИТАНО –МАГНІЄВИЙ КОМБІНАТ” (“ЗТМК”)

2.1 Загальна характеристика діяльності та організаційна структура управління ТОВ "Запорізький титано-магнієвий завод" (ЗТМК)

Товариство з обмеженою відповідальністю «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (ТОВ «ЗТМК») який був засновано 23 грудня у 1935 році, був першим промисловим виробником магнію. В 1956 році вперше розпочали виробництво титана, в 1958 році освоєно виробництво германієвої продукції, а з 1964 року виробляли напівпровідникового кремнію та з 1968 року виготовляють трихлорсилан. А 2008 року на комбінаті вироблено перший титановий злиток.

В ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») – єдиний в Україні та в Європі виробник титанової губки, що є сировиною для виробництва титанових злитків і сплавів. Промислове застосування титану. Титан називають металом майбутнього завдяки високому коефіцієнту співвідношення його міцності до ваги, а також стійкості проти корозії. Титан має таку саму міцність, як сталь, але вдвічі легший за неї. Завдяки таким характеристикам, титан і його сплави стають все більш затребуваними в аерокосмічній, суднобудівній, автомобільній, військовій, медичній, електронній та інших галузях промисловості. А також титан використовується в пігментній промисловості (96%), машинобудуванні (3 %) та електронній промисловості (1 %). Понад 80 % продукції експортується до країн СНД. Щорічне споживання титанових злитків і слябів у світі складає близько 200 тисяч тонн продукції.

- Основна продукція комбінату:[30]
- титан губчастий;
- тетрахлорид титану очищений;

- відливки титані фасонні;
- титанові злитки;
- феротитан;
- шлак титановий;
- гідрид титану губчастого;
- діоксид германію;
- германій полікристалічний зонноочищений;
- литі кремнієві вироби;
- виріб з германію для оптичних деталей;
- кисень газоподібний, азот газоподібний.

У 2014 році ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»), який входить до титанового бізнесу Group DF, запустив промислове виробництво продукції з вищою доданою вартістю — титанових злитків, слябів і легованих сплавів. Завдяки інноваціям на виробництві комбінат не просто розширив товарний асортимент, а й подовжив свій виробничий ланцюжок.

Окрім того, підприємство також опанувало технологію виробництва легованих сплавів, зокрема титану з алюмінієм, з киснем, які, як показали маркетингові дослідження, мають найбільший попит у споживачі.

На програму модернізації з виробництва титанових злитків Група компанії Group DF виділила запорізькому підприємству 12,4 млн грн. Комбінат уже модернізував електронно-променеву установку, яку використовують на виробництві, замінив електронні гармати. Також у цеху переробки титану було встановлено сучасну комп'ютерну систему управління процесом плавки. Це дозволило автоматизувати низку операцій, підвищити надійність роботи обладнання і зменшити втрати при механічній обробці злитків. Крім того, цех із переробки титану було оснащено сучасним стрічкопилувим верстатом, який використовується для торцювання титанових злитків і слябів, обрізання їх верхньої, головної і нижньої частин.

Також комбінат виконав капітальні ремонти 3-х верстатів для механічної обробки злитків: двох токарних і поздовжньо-фрезерно-розточувального верстата.

Інвестиції в модернізацію «ЗТМК» — частина програми Group DF з розвитку титанової промисловості України. У рамках цієї програми Group DF планує будівництво на «ЗТМК» двох нових виробництв: титанового шлаку і титанової губки. У результаті потужності комбінату з виробництва титанової губки зростуть до 40 тис. тонн, титанового шлаку — до 150 тис. Тонн на рік, що дасть Україні можливість збільшити частку в світовому виробництві титанового шлаку з 0,66 % до 4 %, титанової губки — з 5% до 14 %.

Чисельність колективу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») становить близько 2 500 тисяч осіб. Також працівником комбінату надається безкоштовна медична страховка і медобслуговування, регулярне санаторне оздоровлення та інші соціальні пільги. З 2013 року до 28 травня 2020 року комбінат очолював Сивак Володимир Вікторович, а від 29 травня 2020 року в.о директора було призначено Лубенніков Сергій Вікторович.

Оподаткування на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») дуже складний. Це пов'язано з тривалим виробничим циклом. Отже, бухгалтерія підприємства поділяється на відділи, які очолює головний бухгалтер (рис. 2.1).

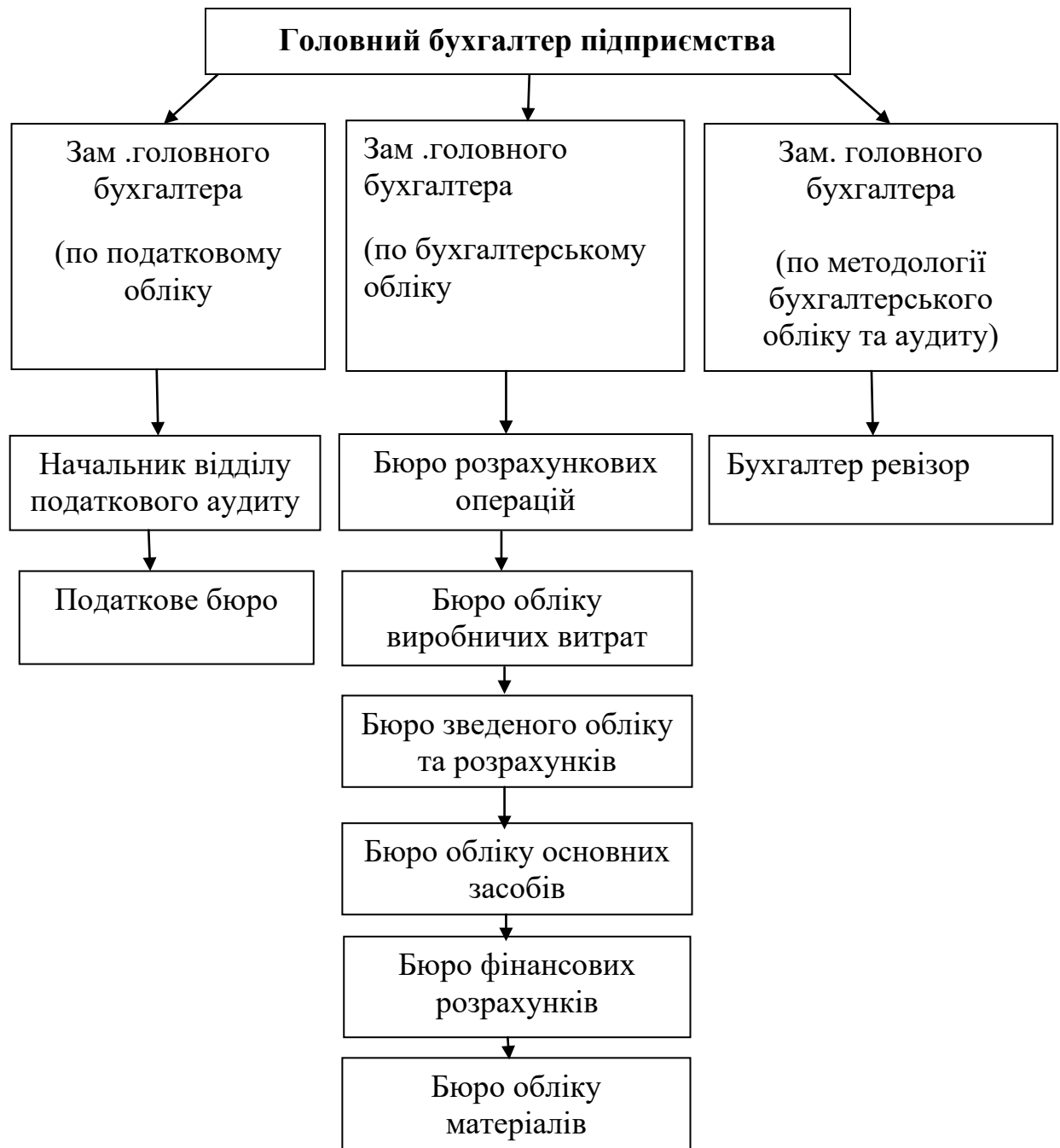


Рисунок 2.1 – Структура управління бухгалтерії ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

2.2 Оподаткування та фінансовий облік основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Підприємство займається виготовленням титанової губки та слябів. Основний вид продукції – титан губчастий, виливки титанові фасовані, титанові злитки, шлак титановий, діоксид германію та інше. ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») знаходиться на загальній системі обліку та оподаткування. Оподаткуванням основних засобів займається бухгалтер. Облік витрат ведеться з використанням рахунків 9 класу. нарахування амортизації ведеться подвійно: у основній програмі та базі Excel 2016. Електронна програма для обліку основних засобів – ведеться у програмі 1С:Підприємство 7.7. це засторіла програма, яка не дуже коректно працює.

Причина поганої роботи є недопрацьованність програми, 1С:Підприємство 7.7 яка не здатна у повній мірі нараховувати амортизацію основних засобів в автоматичному режимі, або підтягувати договори які були раніше зареєстровані та введені до програми, відобразити інформацію в цілому. не зручний інтерфейс для роботи в цій програмі.

Надходження основних засобів на підприємство ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») відбувається у декілька способів:

- це придбання за гривні;
- це самостійне виготовлення основних засобів;
- це безоплатне отримання;
- це отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу.

Розглянемо приклад, коли підприємство придбало основні засоби, вакуумний агрегат у ТОВ «Енергія», розглянемо фінансовий облік, який наведено в таблиці 2.1 та введено її в господарську операцію.

Підприємством ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») було придбано агрегат вакуумний золотниковий НВЗ-300 та

оформлено акт приймання-передачі. Також, було перераховано оплату ТОВ «Енергія» 01.10.2018р. за агрегат вакуумний у сумі 393 885,00 грн., у тому числі ПДВ – 65625,00 грн., після чого отримали вакуумний агрегат.

Строк корисного використання (експлуатації) вакуумного агрегату складає 5 років.

Первісна вартість вакуумного агрегату становить 328 260,00 грн.

Вартість, що амортизується, –325 760 грн.

Ліквідаційна вартість – 2 500 грн.

Вартість, що амортизується, – 325 760 грн. (328 260 грн. – 2 500 грн.).

На підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») при нарахуванні амортизаційних відрахувань використовується лише прямолінійний метод амортизації, відповідно місячна сума амортизації становить 5 429 грн. ($325\,760 \div (5 \text{ років} * 12 \text{ міс.})$). Агрегат вакуумний золотниковий НВЗ призначений для відкачування повітря, отже, суми нарахованої амортизації включаються до складу витрат на виробництво. Фінансовий облік наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Фінансовий облік придбаного вакуумного агрегату на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Перераховано попередню оплату за вакуумний агрегат	371	311	393 885
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644	65 625
3	Отримано вакуумний агрегат від постачальника	152	631	328 260
4	Відображено суму ПДВ, пов'язану з придбанням вакуумного агрегату	644	631	65 625
5	Введено в експлуатацію вакуумний агрегат	104	152	328 260

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5
6	Відображено нарахування амортизації у місяці, що настає за місяцем, у якому об'єкт введено в експлуатацію, у сумі 5 471 грн.	23	131	5 429

ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» знаходиться на загальній системі оподаткування та є платником податку на додану вартість, тому окрім фінансового обліку зобов'язаний вести ще й окремий податковий облік основних засобів у порядку, зазначеному Податковим Кодексом України.

Купуючи об'єкт основних засобів у ТОВ «Енергія», який також є платником ПДВ, ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» збільшує свій податковий кредит на суму «вхідного» ПДВ за цим об'єктом, незалежно від того, в яких цілях він планує використати придбане.

Відповідно до Методичних рекомендацій № 561 господарські операції з придбання та введення в експлуатацію основних засобів оформляються підприємствами первинними документами, які розкривають інформацію про:

- зміст, кількість та вартість показники обсягу господарської операції;
- назву об'єкта основних засобів, його інвентарний номер, дату початку і місце експлуатації, термін корисного використання;
- технічні характеристики (площа, обсяг, місткість, потужність тощо)та вартість об'єкта основних засобів, його переоцінку, ремонт, поліпшення й амортизацію;
- перелік технічної документації, що передається (приймається) разом з об'єктом основних засобів, вид і кількість дорогоцінних металів, що містяться в цьому об'єкта;

Податковий кредит за придбаним об'єктом основних засобів внесеним до ПДВ до податкового кредиту визначається за першої події згідно з ст. 198 Податкового кодексу.

2. Самостійне виготовлення основних засобів.

Виготовити самостійно основні засоби підприємство може або власними силами (тобто господарським способом), або із залученням зі сторони підрядної організації (підрядним способом).

Самостійно виготовлені основні засоби повинні зараховуватися на баланс за первісною вартістю згідно до Податкового кодексу України та П(С)БО 7. Якщо ОЗ для власних потреб створюються:

- прямі матеріальні витрати (сировина і матеріали, запчастини, напівфабрикати тощо);
- прямі витрати на оплату праці працівників з нарахованим ЄСВ; загальногосподарські витрати;
- витрати на оплату послуг сторонніх організацій з виготовлення, установки, монтажу і налагодження таких активів;
- амортизація обладнання тощо;

Якщо підприємство залучає до виготовлення основних засобів підрядну організацію то вслід враховувати витрати як;

- послуги за виконану роботу;
- оплата праці підрядних працівників.

Витрати на виготовлення основних засобів є капітальними інвестиціями, накопичуються за дебетом рахунка 15 з кредиту рахунків обліку витрат (20, 23, 25, 65, 66, 91 тощо), а при введенні об'єкта в експлуатацію списуються бухгалтерськими записами: Дт 10, 11 – Кт 15.

З метою формування первісної вартості розрізняють ситуації, коли:

- спочатку підприємством було прийнято рішення, що для власних потреб будуть виготовлятися (створюватися) об'єкти основні засоби, а потім ці основні засоби були виготовлені;
- спочатку об'єкти були виготовлені як готова продукція підприємства або куплені як товар (тобто для продажу), а потім було прийнято рішення, що частина такої готової продукції або

товару буде використовуватися як основні засоби самим підприємством. Тобто об'єкти переводяться до складу ОЗ зі складу оборотних активів.

У другій ситуації – коли об'єкти переводяться зі складу оборотних активів (готової продукції, товарів тощо) до складу основних засобів, їх первісна вартість дорівнює собівартості такої готової продукції або товару, яка визначається згідно з П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати».

Крім того, якщо при цьому здійснені ще й витрати на транспортування, установку і монтаж об'єкта в місці його експлуатації, то ці витрати також збільшують первісну вартість об'єкта.

Наведемо приклад коли підприємство виготовило основні засоби самостійно та зробимо фінансовий облік в таблиці 2.2

Підприємство власними силами виготовило бункер для зберігання цементу, який планує використовувати у власній діяльності. Вартість використаних на виготовлення бункера матеріалів становить 18000 грн. Заробітна плата з нарахуваннями ЄСВ працівників, які виготовляли бункер, – 5000 грн. Собівартість роботи (включаючи амортизацію) використаного для виробництва бункера устаткування становить 2000 грн. Виготовлений бункер введено в експлуатацію. Строк використання бункера становить 20 років ,ліквідаційна вартість становить 1000 грн.

Таблиця 2.2 – Фінансовий облік коли підприємство власними силами виготовило бункер для зберігання цементу, на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано матеріали на виробництво бункера	152	20	18000
2	Відображено зарплату працівників з нарахуваннями ЄСВ	152	65,66	5000

Продовження таблиці 2.2				
1	2	3	4	5
3	Відображено собівартість роботи використаного устаткування	152	91	2000
4	Введено в експлуатацію виготовлений бункер	104	152	25000

3. Безоплатне отримання основних засобів.

Відповідно до Податкового кодексу безоплатно надані товари – це, зокрема, товари, що надаються згідно з договорами дарування, іншими договорами, за якими не передбачається грошова або інша компенсація вартості таких товарів чи їх повернення, або без укладення таких договорів. При цьому під товарами розуміють матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери тощо використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення.

На практиці виникають питання з обліку безоплатно отриманих основних засобів, оскільки безоплатно отримані основні засоби визнаються оподатковуваним доходом як за нормами положень (стандартів) бухгалтерського обліку, так і за нормами податкового законодавства.

Отже, вартість безоплатно отриманих основних засобів включається до складу доходів, які враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, на рівні не нижче від звичайної ціни.

Підприємство є платником ПДВ безоплатно отримало від іншого підприємства холодильну установку для охолодження повітря. Призначена комісія підприємством з приймання основних засобів ввела в експлуатацію справедлива вартість якого склало 26000 грн. Вартість послуг з доставки холодильної установки на підприємство, наданих стороннім автоперевізником, становить 720 грн., у тому числі ПДВ – 120 грн. Вартість послуг оплачено постачальнику з поточного рахунку підприємства. Холодильну установку планується використовувати у виробничій діяльності

підприємства для здійснення оподатковуваних ПДВ операцій. Амортизація за перший місяць становить 110 грн., у тому числі 100 грн. справедливої вартості безоплатно отриманої холодильної установки. В таблиці 2.3 наведено приклад безоплатного отримання основних засобів на підприємство.

Таблиця 2.3 – Фінансовий облік коли підприємство безоплатне отримує основні засоби на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримано холодильну установку	104	424	26000
2	Отримано послуги з транспортування	152	685	600
3	Відображено податковий кредит із ПДВ	641	685	120
4	Збільшено первісну вартість холодильної установки на вартість транспортних послуг	104	152	600
5	Нараховано амортизацію за перший місяць	23	131	110
6	Визнано дохід від безоплатно отриманих ОЗ	424	745	100

4. Отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу підприємства.

Оскільки операція із внесення об'єкта основних засобів до статутного капіталу підприємства прирівнюється до постачання емітент – платник ПДВ має право на податковий кредит за умови, що інвестор – платник ПДВ надасть йому податкову накладну, зареєстровану в ЄРПН. Якщо внесений до статутного капіталу об'єкт основних засобів буде використовуватися підприємством в операціях, що не обкладаються ПДВ, або негосподарській діяльності, то потрібно нарахувати податкові зобов'язання виходячи із ціни придбання об'єкта (тобто виходячи з його справедливої вартості, погодженої засновниками) і не пізніше останнього дня

місяця, у якому отримано об'єкт основних засобів, скласти податкову накладну та зареєструвати її в ЄРПН.

ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») отримало як внесок до статутного капіталу транспортний засіб вартістю 120 000 грн. (у тому числі ПДВ – 20 000 грн.). Залишок неоплаченого капіталу (30 000 грн.) було погашено грошовими коштами. Витрати на транспортування сплачено підприємством у сумі 3 000 грн. (у тому числі ПДВ – 500 грн.).

Наведем приклад даної господарської операції в таблиці 2.4

Таблиця 2.4 – Фінансовий облік отриманого транспортного засобу як внеску до статутного капіталу на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Відображено формування статутного капіталу	46	40	150 000
2	Відображено внесення внесків грошовими коштами	301, 311	46	30 000
3	Отримано транспортний засіб як внесок до статутного капіталу	152	46	100 000
4	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності податкової накладної, зареєстрованої в ЄРПН)	644	46	20 000
5	Включено в первісну вартість об'єкта ОЗ вартість послуг з транспортування	152	631	20 000
6	Відображено податковий кредит з ПДВ від вартості послуг з транспортування	644	631	500
7	Сплачено вартість послуг з транспортування	631	311	3 000
8	Введено в експлуатацію об'єкт ОЗ	105	152	120 000
9	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09	—	09	20 000

Ще один важливий етап в підприємстві, це нарахування амортизації основних засобів.

У наказі про облікову політику підприємства встановлено ,що всі основні засоби (окрім інших необоротних матеріальних) активів розраховуються – прямолінійним методом. Прямолінійний метод передбачає, що об'єкт основного засобу поступово та рівномірними частинами зменшує свою вартість протягом усього часу його експлуатації. Проте, підприємство ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») повністю влаштовує використання прямолінійного методу нарахування амортизації основних засобів

Амортизаційні відрахування використовуються на капітальні ремонти. Розглянемо раніше визначені об'єкти основних засобів та розрахуємо для кожного метода окремі амортизаційні відрахування.

1. Амортизаційні відрахування придбаного вакуумного агрегату ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») за національну валюту.

Підприємством було встановлено, що строк корисного використання вакуумного агрегату згідно Податкового Кодексу України складає 5 років.

Розрахунок амортизаційних відрахувань даним методом здійснюється наступним чином:

Річна сума амортизації становить:

$$(328\,260 \text{ грн.} - 2\,500 \text{ грн.}) \div 5 = 325\,760 \text{ грн.}$$

Річна норма амортизації:

$$100\% \div 5 = 20\%$$

Річна сума амортизації:

$$325\,760 * 5 \div 100 = 16\,288 \text{ грн.}$$

Місячна сума амортизації:

$$16\,288 \div 12 = 1\,357 \text{ грн.}$$

Таблиця 2.5 – Розрахунок амортизаційних відрахувань прямолінійним методом придбаного вакуумного агрегату

Рік	Амортизаційні відрахування	Річна норма амортизації, %	Накопичена амортизація	Залишкова вартість
1	2	3	4	5
				328260
1	16288	20	16288	311822
2	16288	20	32567	295384
3	16288	20	48864	278946
4	16288	20	65152	262508
5	16288	20	81440	246070

При розрахунках, ми побачили, що амортизаційні відрахування залишилися не змінними протягом всього корисного використання вакуумного агрегату.

2. Амортизаційні відрахування для самостійно виготовленого основного засобу.

За даними умовами первісної вартості складаються з вартості матеріалу, заробітної плати працівників. Строк корисного використання бункеру становить 20 років.

Розрахунок амортизаційних відрахувань здійснюється наступним чином:

Річна сума амортизації становить:

$$(18000 + 5000 + 2000) \div 20 = 1150$$

Річна норма амортизації:

$$100\% \div 20 = 5\%$$

Річна сума амортизації:

$$23000 * 5 \div 100 = 1150 \text{ грн.}$$

Місячна сума амортизації:

$$1150 \div 12 = 96 \text{ грн}$$

Таблиця 2.6 – Розрахунок амортизаційних відрахувань прямолінійним методом самостійно виготовлено основного засобу.

Рік	Амортизаційні відрахування	Річна норма амортизації, %	Накопичена амортизація	Залишкова вартість
1	2	3	4	5
				25000
1	1150	5	16288	23850
2	1150	5	17438	22700
3	1150	5	18588	21550
4	1150	5	19738	20400
5	1150	5	20888	19250
6	1150	5	22038	18100
7	1150	5	23188	16950
8	1150	5	24338	15800
9	1150	5	25488	14650
10	1150	5	26638	13500
11	1150	5	27788	12350
12	1150	5	28938	11200
13	1150	5	30088	10050
14	1150	5	31238	8900
15	1150	5	32388	7750
16	1150	5	33538	6250
17	1150	5	34688	5100
18	1150	5	35838	3950
19	1150	5	36988	2800
20	1150	5	38138	1650

3. Безоплатне отримання основних засобів.

За даними умовами підприємство безоплатно отримало холодильну установку за вартістю 26 000 грн., за транспортування холодильної установки 720 грн (у тому числі ПДВ – 250 грн.). Строк експлуатації верстата згідно ПКУ становить 5 років, ліквідаційна вартість – 1000 грн.

Тому, річна сума амортизації становить:

$$(26\,000 + (720 - 120) - 1\,000) \div 5 = 5\,120 \text{ грн.}$$

Річна норма амортизації:

$$100\% \div 5 = 20\%$$

Річна сума амортизації:

$$25\,600 \cdot 20 \div 100 = 5\,120 \text{ грн}$$

Місячна сума амортизації:

$$5\,120 \div 12 = 426,66 \text{ грн}$$

Таблиця 2.7 – Розрахунок амортизаційних відрахувань прямолінійним методом безоплатно отриманого верстату

Рік	Амортизаційні відрахування	Річна норма амортизації, %	Накопичена амортизація	Залишкова вартість
1	2	3	4	5
				26600
1	5120	20	16288	21480
2	5120	20	21408	16360
3	5120	20	26528	11240
4	5120	20	31648	6120
5	5120	20	36768	1000

4. Отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу.

ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» отримало як внесок до статутного капіталу устаткування вартістю 120 000 грн. (у тому числі ПДВ – 20 000 грн.). Залишок неоплаченого капіталу (30 000 грн.) було погашено грошовими коштами. Витрати на транспортування оплачені підприємством у

сумі 3 000 грн. (у тому числі ПДВ –500 грн.). Строк корисного використання складає 5 років.

Річна сума амортизації становить:

$$((120\,000 - 20\,000) + (3\,000 - 500)) \div 5 = 20\,500 \text{ грн.}$$

Річна норма амортизації:

$$100\% \div 5 = 20\%$$

Річна сума амортизації:

$$120\,000 \cdot 20 \div 100 = 24\,000 \text{ грн.}$$

Місячна сума амортизації:

$$24\,000 \div 12 = 2\,000 \text{ грн.}$$

Таблиця 2.8 – Розрахунок амортизаційних відрахувань прямолінійним методом устаткування, отриманого як внесок до статутного капіталу

Рік	Амортизаційні відрахування	Річна норма амортизації, %	Накопичена амортизація	Залишкова вартість
1	2	3	4	5
				120000
1	24 000	20	16288	96000
2	24 000	20	34500	72000
3	24 000	20	40500	48000
4	24 000	20	46500	24000
5	24 000	20	52500	0

Можна зробити висновок, що прямолінійний метод амортизації застосовується при різних видах надходження на підприємства основних засобів.

2.3 Фінансовий аналіз основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат»

Роль Балансу в діяльності підприємства важко переоцінити. Адже це фінансовий звіт, який відображає реальний фінансовий стан підприємства та

на підставі якого можна зробити висновок про діяльність такого підприємства. Баланс (звіт про фінансовий стан)— звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал

Баланс підприємства складають на кінець останнього дня звітного періоду. Тому річний Баланс складають станом на кінець дня 31 грудня. Місячні (на останню дату місяця) і квартальні форми (станом на 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня) Балансу називаються проміжними, їх заповнюють.

Загальний аналіз балансу підприємства включає: порівняльний аналіз темпів зміни валюти балансу (підсумкове значення активу або пасиву); обсягу реалізації, величини прибутку, тощо. Крім зміни валюти балансу в цілому, необхідно проаналізувати характер зміни окремих статей балансу, тобто провести горизонтальний аналіз балансу.

Горизонтальний аналіз балансу полягає в порівнянні кожної статті балансу і розрахунку змін абсолютних і відносних величин, а також якісній характеристиці виявлених відхилень. Проведемо його на основі Балансу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» за 2017 та 2019 рік (додаток А), (додаток Б), (додаток В) що наведено в таблиці 2.9 – 2.10

Таблиця 2.9 – Горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») 2017 – 2018 рр.

Показник	Код рядка	За звітний період		Відхилення (+,-)	
		2017 р.	2018р.	Абсолютне (г.4 – г.3)	Відносне, % (г.5:г.3)*100
1	2	3	4	5	6
Актив					
Основні засоби:					
залишкова вартість	1010	331700	348662	+16962	5,11
первісна вартість	1011	397727	445455	+47728	12,0
знос	1012	66027	96793	+30766	46,6

Продовження таблиці 2.9

1		2	3	4	5
Запаси:					
виробничі запаси	1101	183099	226603	43504	23,75
незавершене виробництво	1102	81291	79973	-1318	-1,62
готова продукція	1103	246175	288416	42241	17,15
Товари	1104	113	174	61	53,98
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:					
первісна вартість	1125	242660	203704	-38956	-16,05
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	424352	397824	-26528	-6,25
Інші оборотні активи	1190	9446	39160	29714	314,56
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	48	66	18	37,5
Баланс	1300	1790181	1853281	63100	3,52
Пасив					
Статутний капітал	1400	1468949	1468949	-	-
Додатковий капітал	1410	275753	275736	-17	-0,006
Емісійний дохід	1411	181000	-	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	94598	-	-	-
Резервний капітал	1415	17939	23578	5639	31,43
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(414588)	(499448)	-84860	-20,46
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	225021	338734	113713	50,53
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
з бюджетом	1620	2740	3876	1136	41,45
зі страхування	1625	2062	1023	-1039	-50,38
з оплати праці	1630	7635	-	-	-
Баланс	1900	1790181	1853281	63100	3,52

Отже, за звітний період валюта балансу збільшилась на 63100 грн. або на 3,52%. За цей же період збільшились основні засоби. Водночас збільшились виробничі запаси на 43504 грн. та незавершене виробництво

зменшилося на. (-1318) грн. відповідно. Готова продукція збільшилась – на 17,15%; а грошові кошти та їх еквіваленти скоротилися – на 6,25%.

Статутний капітал не змінився. Нерозподілений прибуток зменшився на (-20,46%). Зобов'язання за розрахунками з бюджетом зросли, відносно попереднього року, а з позабюджетними установами та з оплати праці – залишилися на тому ж рівні. В цілому можна зробити висновок, що якість балансу 2018 р. у порівнянні з 2017 р. підвищилась.

Таблиця 2.10 – Горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») 2018 – 2019 рр.

Показник	Код рядка	За звітний період		Відхилення (+,-)	
		2018 р.	2019 р.	Абсолютне (г.4 – г.3)	Відносне, % (г.5:г.3)*100
1	2	3	4	5	6
Актив					
Основні засоби:					
залишкова вартість	1010	348662	340776	-7886	-2,26
первісна вартість	1011	445455	474273	+28,818	6,46
знос	1012	96793	133497	+36704	37,92
Запаси:					
виробничі запаси	1101	226603	291051	+64448	28,44
незавершене виробництво	1102	79973	130435	+50462	63,09
готова продукція	1103	288416	146999	-141417	-49,03
Товари	1104	174	58	-116	-66,66
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:					
первісна вартість	1125	203704	253823	+50119	24,60
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	397824	382469	-15355	-3,85
Інші оборотні активи	1190	39160	56158	16998	43,40
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	66	24	-42	-63,63
Баланс	1300	1853281	1882600	+29319	1,58
Пасив					
Статутний капітал	1400	1468949	1468949	-	-
Додатковий капітал	1410	275736	275711	-25	-0,009
Резервний капітал	1415	23578	23595	17	0,072
Нерозподілений прибуток (непокритий зб	1420	(499448)	(696005)	-196557	-39,35

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4	5	6
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	338734	534993	+196259	57,93
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
з бюджетом	1620	3876	7506	+3630	93,65
зі страхування	1625	1023	7760	+6737	658,55
з оплати праці	1630	-	12441	-	-
Баланс	1900	1853281	1882600	+29319	1,58

Отже, за звітний період валюта балансу збільшилась на 29319 грн. або на 1,58 %. За цей же період зменшились основні засоби. Водночас збільшились виробничі запаси та незавершене виробництво на 64448 грн. та 50462 грн. відповідно. Готова продукція зменшилась на (-49,03%); грошові кошти та їх еквіваленти також зменшилась – на (-15,355) грн.

Статутний капітал не змінився. Нерозподілений прибуток зменшилась на (-39,35%). Зобов'язання за розрахунками з бюджетом зросли, відносно попереднього року, а з позабюджетними установами та з оплати праці – зросли. В цілому можна зробити висновок, що якість балансу 2019 р. у порівнянні з 2018 р. значно зменшилась.

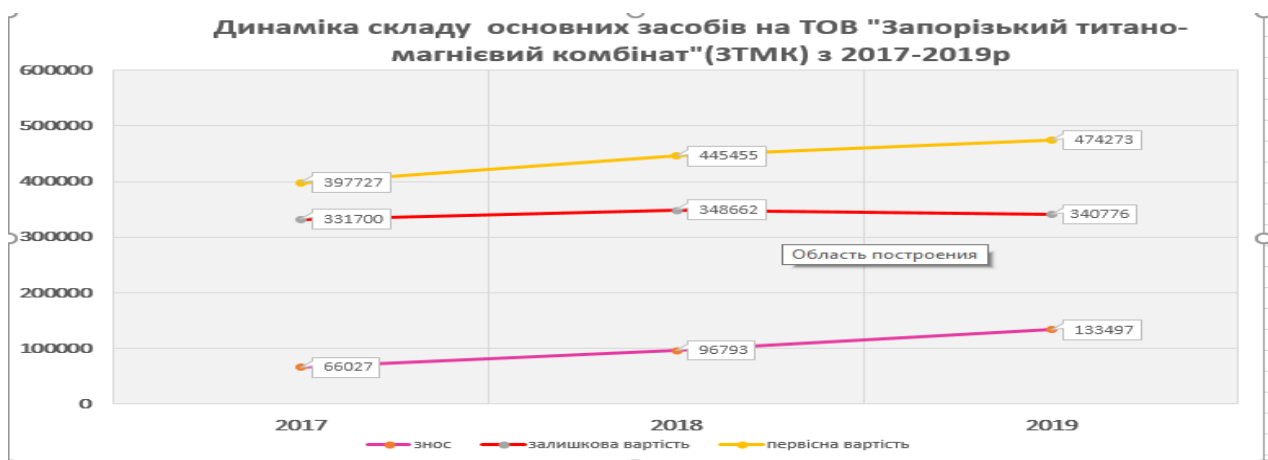


Рисунок 2.3 – Динаміка складу основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» за 2017-2019 рр.

З рисунку 2.3 можна зазначити, що основні засоби на підприємстві за останні три роки значно зросли.



Рисунок 2.4 – Динаміка нерозподіленого прибутку ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» за 2017-2019 рр.

З рисунку 2.4 видно, як падає нерозподілений прибуток підприємства за три досліджених роки. Різниця між 2017 р. та 2019 р. складає близько 90%, що свідчить про падіння підприємств

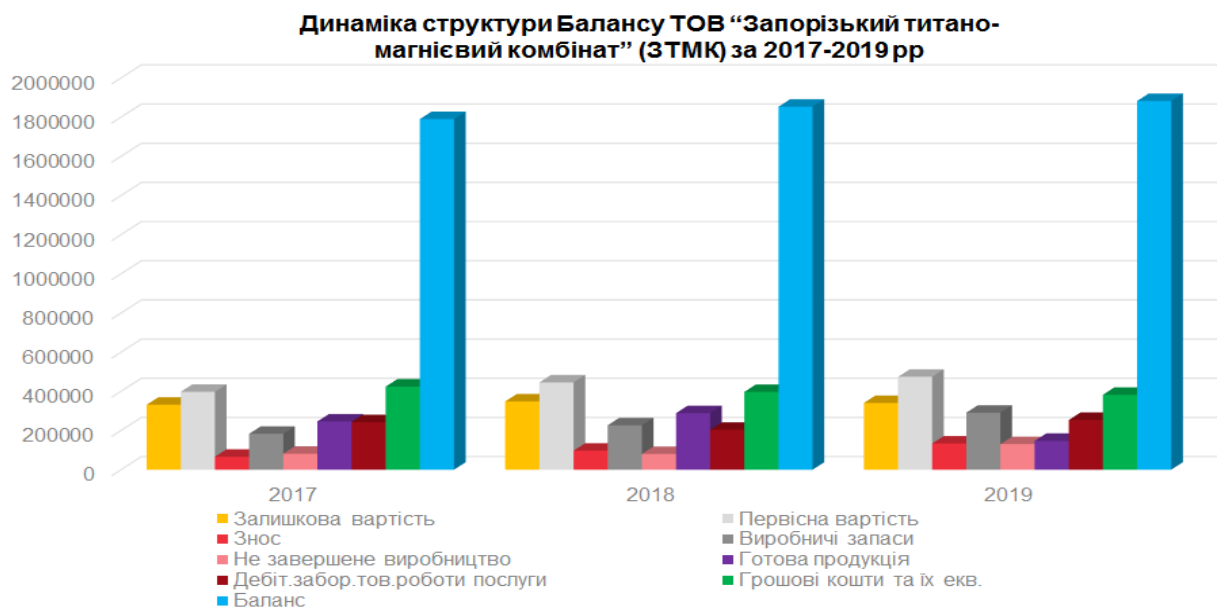


Рисунок 2.5 – Динаміка структури Балансу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат»

На рисунку 2.5 наочно представлено приріст активів підприємства.

На ефективну діяльність будь-якого підприємства істотно впливає є структура основних виробничих засобів.

Основні засоби слугують матеріально-технічною базою виробництва, фундаментом його вдосконалення і розвитку. Цей процес відбувається шляхом нарощування потенціалу основних засобів (екстенсивно) і через підвищення інтенсивності їх використання (інтенсивно).

Проте результативна діяльність господарства неможлива без раціонального співвідношення між окремими структурними елементами основних фондів і насамперед між тими з них, ефективність використання яких взаємозумовлена. Так неможливо досягти бажаних результатів, якщо не буде встановлено необхідної пропорційності між силовими і робочими машинами, між будівлями, спорудами, та потрібними складськими приміщеннями та холодильними установками, які призначені для виробництва та які може користуватися людина.

Отже, на підставі другого розділу магістерської дипломної роботи можна зробити висновки, що ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» В ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») – єдиний в Україні та в Європі виробник титанової губки, що є сировиною для виробництва титанових злитків і сплавів.

ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») знаходиться на загальній системі обліку та оподаткування. Фінансовий облік основних засобів веде бухгалтер. Облік витрат ведеться з використанням рахунків 9 класу. Електронна програма для обліку основних засобів – 1С:Підприємство 7.7, але нарахування амортизації ведеться подвійно: у основній програмі та базі Excel 2016.

Причиною цього є недопрацьованність програми 1С:Підприємство 7.7, яка не здатна у повній мірі нараховувати амортизацію основних засобів в автоматичному режимі.

На практиці, основні засоби надходять на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») у декілька способів: придбання за гривні; самостійне виготовлення основних засобів; безоплатне отримання; отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу, які було детально розглянуто на прикладах.

На ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») використовується лише прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів, який передбачає, що об'єкт основного засобу поступово та рівномірними частинами зменшує свою вартість протягом усього часу його експлуатації.

Цей метод вважається найпростішим у використанні, але має свої недоліки. Наприклад, одним з недоліків слід вважати те, що він передбачає нарахування амортизації рівномірно протягом всього строку експлуатації об'єкту. Проте зрозуміло, що в перші роки даний станок дає віддачу максимальну, потім віддача падає. Також бувають простої, неповне завантаження потужностей. Даний метод таких моментів не враховує.

Було проведено фінансовий аналіз підприємства у розрізі основних засобів, виходячи з якого можна зробити висновок, що основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерській баланс підприємства. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.

За звітний період 2017-2019 рр. валюта балансу збільшилась на 74,5%. За цей же період збільшились основні засоби.

В цілому можна зробити висновок, що якість балансу 2019 р. у порівнянні з 2017 р. значно зменшився.

З ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НАДХОДЖЕННЯ ТА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Аудит надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Аудит надходження та списання основних засобів є важливою складовою перевірки обліку основних засобів, тому своєчасне виявлення помилок дозволить підприємству уникнути фінансових втрат у майбутньому.

Основними джерелами інформації для аудиту основних засобів є:

- облікова політика підприємства, установчі документи;
- первинні документи з обліку основних засобів;
- накладні, інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання основних засобів, накази про ремонт основних засобів;
- облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів;
- акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- головна книга;
- звітність підприємства.

Здебільшого аудит на підприємстві це інвентаризація основних засобів. Інвентаризація - це перевірка фактичної наявності майна підприємства і співставлення даних інвентаризації з бухгалтерським обліком.

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і терміни проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Інвентаризація основних засобів проводиться не раніше 1 жовтня та кожного року.

Після закінчення інвентаризації основних засобів складаються такі документи:

- протокол інвентаризаційної комісії;
- наказ про затвердження результатів інвентаризації.

Та надається аудитору під час перевірки.

Перелік основних засобів дуже важливий, оскільки він може визначити фактичну доступність, строки та ефективність використання підприємством основних засобів.

Однак керівника та аудитора під час перевірки найбільш цікавить амортизація основних засобів, тому що, це щомісячні відрахування які впливають на фінансовий результат підприємства.

Пропонується більш детально розглянути аудит амортизації основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»). План аудиту амортизації основних засобів складається з трьох етапів:

- попередній,
- основний ,
- заключний.

На попередньому етапі, перед вкладанням договору, підприємством направляється лист-замовлення на проведення аудиту. Відбувається ознайомлення з бізнесом клієнта, розраховується суттєвість та планується аудиторська перевірка.

На основному етапі проводиться аудит на підприємстві згідно з договором. Він включає вивчення, оцінку, тестування системи внутрішнього аудиту, підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського балансу та здійснюються заключні процедури.

Заключний етап проводиться на основі збору всієї інформації, яка систематизується та аналізується. На цьому етапі складається аудиторський висновок, аудиторський звіт та акт прийому-передачі.

Розглянемо повний процес аудиту амортизації основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») аудиторською компанією «Бойко і КО». Шлях проведення аудиту, як вже було зазначено, починається зі складання листа-замовлення та відповіді на нього – листа-згоди на проведення аудиту від аудиторської фірми.

№ 01 від 01 липня 2019р.

*Директору
Аудиторської фірми «Бойко і КО»
Бойко Б.Б*

Лист – замовлення

Просимо Вас провести аудит надходження та списання основних засобів ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») за 2019 рік у термін з 01.08.2020 до 01.09.2020 року.

Директор ТОВ «ЗТМК»

Лубенніков С В.

№ 02 від 03 липня 2020 р.

Директору ТОВ «ЗТМК»
Власенко В.В.

Лист – згода

У відповідь на Ваш Лист № 01 від 01 липня 2020р. про проведення аудиторської перевірки надходження та списання основних засобів, підтверджуємо нашу згоду. Аудиторська перевірка буде проведена з метою надання висновків про надходження та списання основних засобів у термін з 01 серпня 2020 року до 01 вересня 2020 року.

У зв'язку з проведенням аудиту надходження та списання основних засобів нам необхідна детальна і повна інформація щодо методів нарахування амортизації основних засобів.

Просимо надати установчі документи, форми фінансової звітності (Баланс, Звіт про фінансові результати, Наказ про облікову політику, Звіт про рух грошових коштів). При наявності змін, внесених до Наказу про облікову політику підприємства, надайте будь ласка протоколи зборів, у яких ці зміни відображені, та підтвердить внесення змін до Наказу про облікову політику підприємства.

Нагадуємо, що відповідальність за розкриття інформації про амортизацію основних засобів (ведення відповідних облікових записів, здійснення заходів внутрішнього контролю, вибір та застосування облікових політик) несе управлінський персонал компанії.

Сподіваємося на повноцінну співпрацю з персоналом і на надання записів, документації та інформації, необхідної для аудиторської перевірки.

*Директор аудиторської
фірми «Бойко і КО»*

Бойко Б.Б.

Після підтвердження аудиторської компанії складається договір на надання аудиторських послуг, які детально описують строки, права і обов'язки сторін, відповідальність сторін та звичайно вартість послуги та деталі розрахунку за проведений аудит.

Договір про надання аудиторських послуг № 01

м. Запоріжжя

05 липня 2019 року

Аудиторська фірма «Бойко і КО», в подальшому - «Виконавець», в особі директора, Бойко Бориса Борисовича - з одного боку та ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») - «Замовник», в особі директора, Лубенніков Сергія Вікторовича - з другого боку, діючи на основі своїх установчих документів, уклали цей договір про таке:

1.Предмет договору

1.1 Замовник доручає, а Виконавець бере на себе зобов'язання про надання послуг аудиту надходження та списання основних засобів.

2. Вартість послуг та порядок розрахунку

2.1 Вартість наданих послуг складає 24 000 грн. (двадцять чотири тисяч гривень), у тому числі ПДВ 4 000 грн. (чотири тисячі гривень).

2.2 Розрахунок проводиться у такому порядку:

- 30% від суми договору – 7 200 грн. – попередня оплата;*
- 70% від суми договору у триденний строк – 16 800 грн. – після підписання акту прийняття-здачі аудиторського листа.*

2.3 Оплата здійснюється у національній валюті України та в безготівковій формі.

3. Права та обов'язки сторін

3.1 Замовник зобов'язується:

- представити всі необхідні документи та облікові дані;*
- перерахувати на відповідний рахунок суму оплати;*
- вказати коло осіб, які мають доступ до інформації аудиту.*

3.2 Замовник має право:

- отримати якісне проведення аудиту;*
- під свою відповідальність залишити право на внесення змін до звітності на підставі угоди.*

3.3 Виконавець зобов'язується:

- провести якісну аудиторську перевірку фінансового обліку та звітності станом за 2019 рік;*
- зберігати конфіденційність аудиторської інформації;*
- повідомляти коло осіб, визначених замовником, про всі недоліки;*
- дотримуватися доброзичливості та нейтральності до персоналу Замовника та до його діяльності в цілому.*

3.4 Виконавець має право:

- самостійно визначати форми та методи аудиту;*
- доступу до інформації та документації;*
- не дотримуватися комерційної таємниці, якщо діяльність організації спрямована на підрив державного устрою.*

4.Відповідальність сторін

4.1 У випадку відмови від проведення аудиту під час дії даного договору, за ініціативою Замовника, останній виплачує штраф у розмірі 20% від суми договору.

4.2 За невиконання договірних зобов'язань без поважних причин Виконавець виплачує штраф у розмірі 15% від суми договору.

5. Термін дії договору

5.1 Договір вступає в силу з моменту його підписання сторонами.

5.2 Закінчення терміну дії договору 01.09.2020 року.

6. Юридична адреса та реквізити сторін

Виконавець
Аудиторська фірма «Бойко і Ко»
Директор Бойко Б.Б.
69000
Запорізька обл.
м. Запоріжжя
вул. Чарівна, 27

тел. 227-26-335

_____ *Директор*
Бублик Б.Б.

Замовник
ТОВ «ЗТМК»
Директор Лубенніков С.В.
69600
Запорізька обл.
м. Запоріжжя
вул. Теплична, 18

тел. 270-28-18

_____ *Директор*

Перед тим, як аудитор почне свою роботу аудиторська фірма повинна переглянути наказ про облікову політику та оцінити систему внутрішнього контролю підприємства.

Інформація яку переглянув аудитор дала йому змогу суттєво, зрозуміти де може бути допущена помилка, яка може вплинути на фінансовий результат підприємства.

Суттєвість помилки, яка може бути допущена в статті або в сумі, залежить, від строку коли був складений фінансовий звіт. тому як існують помилки в сумах , Балансі підприємства.

Тому і існує показник суттєвості, який має такий відсоток, а саме:

- до 5% помилки до уваги не беруть;
- якщо помилка знаходиться в інтервалі від 5% до 10%, то рішення про суттєвість приймає сам аудитор;
- якщо помилка більше за 10%, то вона вважається суттєвою і аудитор пропонує внести виправлення у фінансовій звітності або вибирає

форму аудиторського висновку іншу, від безумовно позитивного.

Згідно до Міжнародних Стандартів Аудиту, аудитор повинен розрахувати аудиторський ризик так як керівництво підприємства може виявити не довіру до аудитора коли він буде висловлювати свою думку та надавати висновки щодо фінансовій звітності підприємства в яких було знайдено певні недоліки та перекручування

Аудиторський ризик розраховується за формулою 3.1:

$$AP = BP \cdot PK \cdot PH \quad (3.1)$$

де: AP – загальний ризик аудиту;

BP – властивий ризик;

PK – ризик контролю;

PH – ризик не виявлення.

Так на основі базового показника, яким є сума амортизаційних відрахувань, розраховується суттєвість для аудиту амортизації основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») які наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок суттєвості для аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Показник	Рівень	Розрахунок
1	2	3
Базовий показник: амортизаційні відрахування	65 000 грн.	Річні амортизаційні відрахування = (балансова (первісна) вартість об'єкта основних фондів x норма амортизації) ÷ 100%
Суттєвість (помилка):		
не приймається аудитором до уваги	до 5 %	65 000,00 грн. – 100 % X грн. – 5 % X = 3250,00 грн.

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
суттєвість визначається самим аудитором	5% - 10%	65 000,00 грн. – 100 % X грн. – 10 % X = 6500,00 грн. Межа: від 3250,00 грн. до 6500,00 грн.
вважаються суттєвими та аудитори вимагають виправлень	більше 10 %	Тобто, більше 6500,00 грн.

Розрахуємо аудиторський ризик для аудиту амортизації основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») на основі проведеного тесту внутрішнього контролю та міркуванні аудитора. За допомогою анкетування було виявлено, що:

1. Властивий ризик становить – 80% (80% вірних відповідей в анкетуванні);
2. Ризик контролю становить – 50% (ймовірність ефективності системи внутрішнього контролю);
3. Ризик не виявлення - 9% (ймовірність не знайдення аудитором помилки).

Отже, аудиторський ризик:

$$AP = 0,8 \cdot 0,5 \cdot 0,09 = 0,036, \text{ тобто } 4\%$$

Таким чином, ймовірність складання неправильного аудиторського висновку становить 4%.

Документом організаційно-методологічного характеру є план аудиту амортизації основних засобів, який містить основні стадії процесу аудиту, розміщені в логічній послідовності, із зазначенням конкретних завдань, переліку аудиторських процедур, терміну їх проведення та відповідальних виконавців.

Таблиця 3.2 – Загальний план для проведення аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№	Завдання	Перелік аудиторських процедур	Термін аудиту	Аудитор
1	2	3	4	5
1	Підготовчий етап			
	Попереднє знайомство з підприємством-клієнтом; оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку; визначення аудиторського ризику суттєвості; планування аудиту амортизації основних засобів.	Обмін листами; укладання договору; ознайомлення з діяльністю підприємства; опитування й тестування керівництва підприємства й персоналу; вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, спостереження; ознайомлення з обліковою політикою підприємства в частині організації обліку амортизації основних засобів у ревізованому звітному періоді, її змінами в порівнянні з попереднім періодом.	01.07.19 – 02.08.19	Бойко Б.Б.
2	Основний етап			
	Впевнитись у наявності основних засобів прийнятих до обліку	Фактична перевірка наявності основних засобів	03.08.19 – 04.08.19	Бойко Б.Б.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
	Впевнитись у відповідності методів нарахування амортизації основних засобів чинному законодавству та обліковій політиці, у забезпеченні незмінних визначених методів протягом звітного періоду; впевнитись у правильності застосування норм амортизації основних засобів, початку та закінчення нарахування амортизації основних засобів, встановлення строку корисної експлуатації; впевнитись у наявності та правильності заповнення первинних документів з обліку основних засобів.	Контроль дотримання чинного законодавства щодо амортизації основних засобів	04.08.19 — 09.08.19	Бойко Б.Б.
	Впевнитись у правильності визначення вартості що амортизується; перевірити щомісячне нарахування амортизації.	Аудит нарахування амортизації основних засобів	09.08.19 — 20.08.19	
	Впевнитись у правильності та повноті відображення амортизації основних засобів на бухгалтерських рахунках, та у відповідності даних регістрів аналітичного і синтетичного обліку даним Головної книги та звітності.	Перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових регістрах та звітності	20.08.19 — 28.08.19	Бойко Б.Б.
3	Заключний етап			
	Підготовка і складання аудиторського висновку та звіту.	Здійснення процедур по систематизації та обґрунтуванню інформації.	28.08.19 — 01.09.19	

План перевірки, представлений в таблиці 3.2, визначає поетапну

послідовність дій аудитора, тобто за якими напрямками та з якою інтенсивністю буде проводитись аудит амортизації основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Організація і методика проведення аудиту надходження та списання основних засобів відображається в програмі аудиту, яка є переліком дій аудитора на кожному етапі перевірки.

Програма аудиту містить детальний перелік дій аудитора, метою яких є надання аудиторіві можливості висловити незалежну думку про амортизацію основних засобів на основі отриманих достатніх аудиторських доказів про достовірність первинних даних про повноту та своєчасності відображення інформації у зведених документах і облікових реєстрах, правильність вибору методу амортизації основних засобів відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення амортизаційних відрахувань у звітності підприємства відповідно до діючих принципів і так далі.

В таблиці 3.3 пропонується програма аудиту надходження та списання основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»), яка надасть можливість визначити характер, час та обсяг перевірки для якісного проведення запланованих аудиторських процедур.

Таблиця 3.3 – Програма аудиту надходження та списання основних засобів ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
№	Мета та якість	Перелік аудиторських процедур	Аудиторські докази	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фактична перевірка наявності основних засобів								
1	Впевнитись у наявності основних засобів, прийнятих до обліку; А, Б, Г, Е, Є	Вибіркова інвентаризація основних засобів	Інвентаризаційні відомості, описи, інвентарні картки	Співставлення, спостереження, документальна перевірка	АОЗ-1	03.08.19 - 04.08.19	Бойко Б.Б.	
Контроль дотримання чинного законодавства щодо основних засобів								
2	Впевнитись у відповідності методів нарахування амортизації основних засобів чинному законодавству та обліковій політиці, у забезпеченні незмінних визначених методів протягом звітного періоду; перевірити правомірність віднесення активів до основних засобів, що впливає на нарахування амортизації; Б, Г	Перевірка відповідності методів нарахування амортизації ОЗ на підприємстві - чинному законодавству та обліковій політиці підприємства. Перевірка забезпечення незмінних визначених методів протягом звітного періоду. Визначення правомірності віднесення активів до основних засобів	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації основних засобів, надходження а списання основних засобів	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-2	04.08.19 - 09.08.19	Бойко Б.Б.	

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Впевнитись у правильності застосування норм амортизації ОЗ, перевірити правильність встановлення строку корисного використання та відповідність наказу про облікову політику; Б, Г	Перевірка обґрунтованості використаних для розрахунків норм амортизації та строку корисного використання об'єктів; співставлення встановлених строків експлуатації в наказі підприємства та фактичне їх застосування при розрахунку амортизації	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації основних засобів, надходження а списання основних засобів	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка, співставлення	АОЗ-3	04.08.19 – 09.08.19	Бойко Б.Б.	
4	Впевнитись у правильності початку та закінчення нарахування амортизації; Б, Г, Е, Є	Перевірка правильності початку та закінчення нарахування амортизації	Акти приймання ОЗ, розрахунки амортизації, надходження а списання основних засобів	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-4	09.08.19 – 14.08.19	Бойко Б.Б.	
Аудит нарахування амортизації								
5	Впевнитись у правильності визначення вартості, що амортизується; А, Б, Г, Е, Є	Перевірка правильності: визначення і повноти відображення в обліку вартості що амортизується; встановлення первісної та ліквідаційної вартості; нарахування суми дооцінки (уцінки) зносу і його відображення в обліку	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації, розрахунки дооцінки (уцінки) сум зносу, інвентарні картки, документи про рух ОЗ, надходження а списання основних засобів	Документальна, нормативно-правова, арифметична перевірка	АОЗ-5	09.08.19 – 14.08.19	Бойко Б.Б.	

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	
6	Перевірити щомісячне нарахування амортизації	Перевірка правильності розрахунку суми амортизації	Розрахунки амортизації ОЗ	Арифметична перевірка	АОЗ-6	09.08.19 – 14.08.19	Бойко Б.Б.	
Перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових регістрах та звітності								
7	Перевірити кореспонденцію рахунків та впевнитись у правильності відображення амортизації на бухгалтерських рахунках; А, Б, Г	Перевірка правильності віднесення амортизаційних відрахувань на відповідні рахунки обліку витрат.	Відомості про розподіл амортизаційних відрахувань, облікові регістри, надходження а списання основних засобів	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-7	26.08.19 – 28.08.19	Бойко Б.Б.	
8	Впевнитись у повноті відображення в обліку зносу ОЗ та відповідності даних регістрів аналітичного та синтетичного обліку; Б, Г, Е	Проведення підрахунків та співставлення даних аналітичного та синтетичного обліку нарахованого зносу з даними рахунків Головної книги	Регістри обліку, Головна книга	Арифметична перевірка, співставлення	АОЗ-8	26.08.19 – 28.08.19	Бойко Б.Б.	
9	Впевнитись у достовірності відображення зносу ОЗ у звітності та перевірити правильність її складання; Б, Г, Е, Є	Перевірка повноти та достовірності облікових записів та залишків у звітності; перевірка правильності складання звітності	Головна книга, звітність	Документальна, аналітична, арифметична перевірка, співставлення	АОЗ-9	26.08.19 – 28.08.19	Бойко Б.Б.	

Програма аудиту повинна відповідати певним визначеним критеріям якості аудиторської перевірки: А – наявність; Б – правдивість; В – права та зобов'язання; Г – повнота; Д – вимірювання; Е – оцінка вартості; Є – подання і розкриття.

Для узагальнення результатів перевірки, на основі програми аудиту амортизації основних засобів розроблені робочі документи, в яких фіксується отримана в ході перевірки інформація, і формулюються відповідні висновки про виявлені відхилення та порушення (табл. 3.4 – 3.9).

Таблиця 3.4 – Робочий документ з перевірки фактичної наявності основних засобів АОЗ-1 ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ з/п	Назва об'єкта ОЗ	Інв. №	За даними підприємства		За даними аудиту		Відхилення
			кількість	вартість	кількість	вартість	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Кондиціонер	054	1	12000 грн.	1	12000	-
2	Шафа	234	1	2770 грн.	1	27700	-
3	Принтер	123	1	4840 грн.	1	5000	160 грн

Виходячи з робочого документа з перевірки фактичної наявності основних засобів видно, що усі основні засоби є в наявності, але первісна вартість принтера не відповідає реальній вартості основного засобу. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» первісна вартість складається з:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);

–витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрати на встановлення, монтаж, налагодження основних засобів; інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою [19].

Очевидно, до первісної вартості не включили якісь витрати.

Таблиця 3.5 – Робочий документ з перевірки правильності встановлення строку корисного використання основних засобів АОЗ-3 ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Дата приймання	№ акта приймання	Назва об'єкта ОЗ	Первісна вартість, грн.	Строк корисного використання, років		Відхилення
				за даними підприємства	за даними аудитора (згідно ПКУ)	
1	2	3	4	5	6	7
01.02.19	22	Кондиціонер	12000	6	від 4	-
03.02.19	31	Шафа	2700	3	від 4	+
01.09.19	67	Принтер	5000	3	від 2	-

На основі проведеної перевірки правильності встановленого строку корисного використання, аудитором було виявлено помилки у визначенні строку експлуатації шафи. Податковий кодекс України регламентує мінімально допустимі строки амортизації основних засобів, а саме група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі), мінімально допустимі строки корисного використання яких складає 4 роки [17]. Ця помилка може призвести до викривлення результатів фінансової діяльності підприємства, тому вона є суттєвою.

Таблиця 3.6 – Робочий документ з перевірки правильності початку нарахування амортизації основних засобів АОЗ-4 ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Дата введення в експлуатацію	№ акта приймання	Назва об'єкта ОЗ	Первісна вартість, грн.	Місяць, з якого починається нарахування амортизації за даними		Відхилення
				підприємства	аудитора	
1	2	3	4	5	6	7
01.02.19	22	Кондиціонер	12000	01.03	01.03	-
03.02.19	31	Шафа	2700	28.02	01.03	+
01.09.19	67	Принтер	5000	01.10	01.10	-

В таблиці 3.6 видно, що при визначенні початку нарахування амортизації шафи бухгалтер припустився помилки. Згідно з ПКУ амортизація нараховується щомісяця починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта ОЗ в експлуатацію, і зупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших видів поліпшення та консервації [17].

Невірно визначивши дату початку нарахування амортизації основного засобу, підприємство збільшило свої валові витрати тим самим заниживши свій прибуток, а це означає, що податок на прибуток був виплачений не у повному розмірі.

Таблиця 3.7 – Робочий документ з перевірки правильності визначення та повноти відображення в обліку вартості, що амортизується, об'єктів основних засобів, які надійшли у звітному періоді АОЗ-5

Дата акта приймання	№ акта приймання	Найменування об'єкта ОЗ	Вартість, що амортизується, грн.						Відхилення
			За даними підприємства			За даними аудиту			
			Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установок	Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установок	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
01.02.19	22	Кондиціонер	12000	-	-	12000	-	-	-
03.02.19	31	Шафа	2770	100	-	2900	100	-	-
01.09.19	67	Принтер	4840	100	150	5000	100	150	+

З робочого документа аудитора можна зробити висновок, що підприємство при визначенні первісної вартості принтера не включило вартість його установки, що є порушенням. П(С)БО 7 «Основні засоби» зазначає, що витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрати на встановлення, монтаж, налагодження основних засобів включаються до первісної вартості [19]. Скоріш за все, витрати на установку віднесли до витрат періоду, що є помилкою, яка призводить до викривлення результатів діяльності підприємства.

ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») придбало принтер загальною вартістю 5 000 грн. (без ПДВ). При цьому у видатковій накладній розписана вартість кожної складової та сума за доставку та налаштування його до роботи. Підприємство планує використовувати його як прилад для робочого місця бухгалтера. Комісія яка була на підприємстві встановила, що строк корисного використання об'єкта складає — 2 роки. Метод нарахування амортизації — прямолінійний.

Таблиця 3.8 – Робочий документ з перевірки правильності ведення рахунків з обліку амортизаційних відрахувань принтера АОЗ-8

Зміст операції	За даними підприємства			За даними аудитора			Відхилення та виправлення		
	Дт	Кт	Сума, грн.	Дт	Кт	Сума, грн.	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Оприбутковано придбаний принтер	152	631	5000	152	631	5000			
Введено комп'ютер в експлуатацію	106	152	5000	106	152	5000			
Оплачено постачальнику за принтер	631	311	5000	631	311	5000			
Нарахована амортизація	106	131	208,33	92	131	208,33	106 92	131 131	-208,33 208,33

З таблиці 3.8 видно, що допущена помилка в рахунках при нарахуванні амортизації основного засобу. Проводка, зазначена бухгалтером,

використовується при збільшенні первісної вартості об'єкта основних засобів на суму дооцінки зносу. Треба зробити зауваження.

Таблиця 3.9 – Робочий документ з перевірки правильності складання Балансу за 2019 рік АОЗ-9 на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Показник	За даними підприємства, грн.	За даними аудитора, грн.	Відхилення та виправлення, грн.
1	2	3	4
Основні засоби (1010)	228818	229071	-253
Первісна вартість (1011)	225980	225980	
Знос (1012)	21218	21471	-253

Виходячи з усіх помилок, допущених бухгалтером на підприємстві, видно, що Баланс не відповідає дійсності. Залишкова вартість занижена на 253 грн. Цьому сприяли помилки у визначенні вартості основних засобів, що амортизуються, правильності визначення місяця початку нарахування амортизації та невірно встановлений строк використання основних засобів.

По завершенні роботи, аудитор повинен скласти звіт та висновок про перевірку основних засобів на підприємстві.

Звіт про амортизацію основних засобів є додатковим розрахунком, тобто він є не обов'язковим, і видається у тому випадку коли аудитор вважає що це треба зробити, коли це прописано в договорі або це є додаткові послуги.

Аудиторський звіт

ТОВ «ЗТМК»
 Директор Лубенніков С.В.
 69600
 Запорізька обл.
 м. Запоріжжя
 вул. Теплична, 18
 тел. 289-82-07

м. Запоріжжя

01 вересня 2019 року

Аудитором Бойко Б.Б. проведена аудиторська перевірка надходження та списання основних засобів ТОВ «ЗТМК» за 2019 рік. Підставою для проведення аудиту є Договір №1 «5» липня 2020 року.

Особа відповідальна за фінансовий стан: Директор Власенко В.В.

Особа відповідальна за стан бухгалтерського обліку: Головний бухгалтер Іванової К.Ю.

Аудит проводився за участю матеріально-відповідальної особи: головного бухгалтера Іванової К.Ю.

Початок аудиту : 01 серпня 2020 року.

Аудит закінчений: 01 вересня 2020 року.

Документами надання для перевірки: є установчі документи, первинні документи з обліку амортизації основних засобів, реєстри бухгалтерського обліку та фінансова звітність.

Питання, винесені на перевірку:

1. Аудит амортизації основних засобів
2. Визначення результатів інвентаризації
3. Визначення відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку амортизації основних засобів
4. Визначення правильності формування первісної вартості побудованих основних засобів
5. Визначення правильності формування первісної вартості придбаних основних засобів
6. Визначення правильності формування первісної вартості придбаних основних засобів
7. Визначення і розподілення сум переоцінки об'єкта основних засобів
8. Перевірка правильності обчислення сум амортизаційних відрахувань та їх віднесення на об'єкти обліку

Порушення, виявлені під час аудиту:

1. За результатами перевірки складу основних засобів було виявлено наступні відхилення: неправомірне обчислення суми первісної вартості принтера на суму 160 грн., невірне визначення строку

корисного використання шафа, неправильно визначення початку нарахування амортизації шафи, невірне формована вартості принтера, що амортизується.

2. У ході перевірки правильності розрахунку переоцінки основних засобів помилок, і порушень немає, зауважень аудитора немає.
3. За даними перевірки обґрунтованості обраного методу нарахування амортизації порушень не виявлено.
4. У ході перевірки аудитором були виявлені розбіжності даних підприємства та аудитора, а саме: внаслідок помилки бухгалтера у формуванні вартості основних засобів, визначенні дати початку нарахування амортизації, а також необізнаність бухгалтера у мінімальних строках експлуатації груп основних засобів, виявлено заниження залишкової вартості основних засобів у Балансі підприємства на 253 грн.

Висновки за результатами перевірки:

Рекомендується для покращення ведення обліку амортизації основних засобів запровадити автоматизацію обліку.

8. Директор Аудиторської фірми _____

Бойко Б.Б.

Аудиторський висновок про бухгалтерську звітність економічного суб'єкта являє собою думку аудиторської фірми про вірогідність звітності.

Розрізняють чотири види аудиторського висновку:

- безумовно позитивний;
- умовно позитивний (фундаментальна невпевненість або нефундаментальна незгода);
- негативний;
- відмова від надання висновку.

Аудиторський висновок

ТОВ «ЗТМК» Директор Лубенніков С.В.
69600, Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Теплична, 18
тел. 289-82-07

Аудиторську перевірку надходження та списання основних засобів ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») проведено згідно з договором № 01 від 05 липня 2020 року аудитором Бойко Б.Б. (сертифікат аудитора № 271 виданої рішенням Аудиторської палати України № 7 від 07 липня 2016 року) фірми «Бойко і КО», яка здійснює аудиторську діяльність на підставі ліцензії № 537896, виданою Аудиторською палатою України 15 серпня 2016 року.

До обов'язків входило складання висновку на підставі інформації, отриманої в процесі аудиторської перевірки амортизації основних засобів. Відповідальність за складання інформації про амортизацію основних засобів несе керівництво підприємства. Була проведена перевірка відповідно до міжнародних стандартів аудиту, які вимагають планування та проведення аудиторської перевірки з метою збору достатньої інформації про відсутність суттєвих помилок у звітах та складання висновку про реальний фінансовий стан.

За даними фінансового обліку та звітності за період з 01 серпня 2019 року до 01 червня 2019 року аудитором перевірено таку документацію: установчі документи, первинні документи з обліку амортизації основних засобів, реєстри бухгалтерського обліку та фінансову звітність. Для перевірки було зібрано достатньо даних для висновку.

Фінансова звітність за 2019 рік підготовлена на підставі дійсних даних бухгалтерського обліку амортизації основних засобів та достовірно повно представляє фінансову інформацію про підприємство згідно з нормативними вимогами до фінансового обліку та звітності в Україні.

Аудитор керувався законодавством України в галузі господарської діяльності та оподаткування, встановленим порядком ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, міжнародними стандартами аудиту.

01.09. 2019 року

Директор Аудиторської фірми _____ Бойко Б.Б.

Надання аудиторських послуг з аудиту амортизації основних засобів оформлюється актом приймання-передачі, в якому за підписами головного бухгалтера (а за потреби, наприклад, у разі відмови від підписання або виникнення суперечок між сторонами – директора або незалежного експерта) відображається перелік переданих документів.

Акт приймання-передачі аудиторських послуг

№ 1

01 вересня 2020 року

*Підстава : Договір №1 від 5 липня 2019 року з ТОВ «ЗТМК».
Аудиторський висновок надходження та списання основних засобів за 2018 рік складений у двох примірниках на одному аркуші.
Переданий Замовнику один примірник.
Вартість виконаних робіт згідно з договором становить 24 000 грн., у тому числі ПДВ 4 000 грн.*

Виконавець
Аудиторська фірма «Бойко і Ко»
Директор Бойко Б.Б.
Запорізька обл. 69000
м. Запоріжжя вул. Чарівна, 27

тел. 227-26-335
_____ Директор Бойко Б.Б

Замовник
ТОВ «ЗТМК»
Директор Лубеннік С.В.
Запорізька обл. 69600
м. Запоріжжя вул.
Теплична, 18
тел. 289-82-07
_____ Директор Лубеннік С.В

3.2 Пропозиція щодо удосконалення оподаткування обліку основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

До рахунками синтетичного обліку, мають кілька груп аналітичних рахунків, відкривають субрахунки, необхідні для отримання укрупнених показників при складанні звітності та її аналізі. Субрахунок являє собою рахунок другого порядку, що є проміжною ланкою між синтетичним і відкритими до нього аналітичними рахунками. Наприклад, до синтетичного рахунку 10 "Основні засоби" передбачено дев'ять субрахунків, по кожному з яких узагальнюється інформація про різні види основних засобів на основі аналітичних рахунків

Аналітичні рахунки - це рахунки бухгалтерського обліку, призначені для деталізації, конкретизації інформації про наявність, стан і рух майна та джерел його формування, що міститься в синтетичних рахунках. Вони відкриваються

в розвиток певного синтетичного рахунку в розрізі його видів, частин, статей і, при необхідності, з оцінкою інформації в натуральному, трудовому та грошовому вираженні.

Відображення об'єктів обліку і процесів в деталізованому вигляді на аналітичних рахунках називається аналітичним обліком. Деталізація показників встановлюється підприємством самостійно залежно від конкретних умов і потреби в отриманні відомостей для оперативного управління. При організації облікового процесу необхідно встановити, до яких синтетичними рахунками відкривати субрахунки, скільки рівнів аналітичного обліку і які аналітичні звіти потрібні для отримання інформації, необхідної для оперативного управління організацією. Вибір принципів побудови аналітичного обліку обумовлений наступними факторами:

- Вимогами до бухгалтерської звітності, покликаної представляти достовірну і повну інформацію про фінансовий стан і фінансові результати організації;
- Вимогами податкового обліку;
- Необхідністю складання та подання статистичної звітності.

Між синтетичними і аналітичними рахунками існує тісний взаємозв'язок, що полягає в тому, що на аналітичних рахунках відображаються те ж майно, джерела та факти господарського життя, що і на синтетичних, але з різним ступенем деталізації. Існує два види аналітичних рахунків, які відрізняються один від одного за формою і змістом: для обліку розрахунків (у грошовому вираженні) і товарно-матеріальних цінностей (у натурально-грошовому вираженні).

Тому для зручності було зроблена пропозиція щодо удосконалення синтетичного рахунку 10 "Основні засоби" на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

Було зроблено та впровадження аналітичний субрахунок 105 – "Транспортні засоби".

Удосконалення аналітичного субрахунку 105 «Транспортні засоби»

Цех №1 Транспортний цех

Цех №2 Залізнично -транспортний цех

105.1 – Легкові автомобілі (Toyota, Volkswagen,)

105.1.1 – транспортний цех

105.2 – Вантажні автомобілі (IVEKO, КАМАЗ,КРАЗ)

105.2.1 – транспортний цех

105.3 – Авто-транспортна техніка (Авто-кран, авто-вишка, трактори, бульдозер, екскаватор)

105.3.1 – транспортний цех

105.4 – Залізнично –дорожній транспорт за видами (тепловоз тяговий маневровий, тепловоз тяговий гідравличний)

105.4.2 – залізнично-дорожній цех

105.5 – Залізнично –дорожній транспорт за призначенням (для внутрішніх робіт, та для зовнішніх робіт)

105.5.2 – залізнично-дорожній цех

Також було розроблені робочі відомості для кожного аналітичного субрахунку окремо , на підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») та представлені в таблицях 3.10 – 3.14

Таблиця 3.10 – Робоча відомість для обліку легкового транспортного засобу РВ – 1ТЗ на підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ цех	Субрахунок	Назва ТЗ	ПБ водія	Держ номер	Інвентарний номер ТЗ	Пробіг		Паливо літр	Інші витрати
						було	стало		
1	105.1	3	4	5	6	7	8	9	10

Таблиця 3.14 – Робоча відомість для обліку залізної – дорожнього транспорту за призначенням РВ – 5ТЗ на підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

№ цех	Субрачунок 105.5	Назва ТЗ	ПІБ водія	Держ номер	Інвентарний номер ТЗ	Пробіг		Паливо літр	Інші витрати
						було	стало		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Інформацію про розрахунки за податками, зборами та обов'язковими платежами узагальнюють на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами». Згідно з Інструкцією № 291 цей рахунок використовують для відображення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету. За кредитом рахунка 64 показують нараховані платежі до бюджету, за дебетом — належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплату, списання тощо.

Рахунок 64 має такі субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит».

Тому ми пропонуємо зробити власні аналітичні субрахунки згідно з цехами та прив'язкою до транспортних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

- 641.4.150.1 – сформовано подактовий кредит для транспортного цеху №1;
- 641.3.150.1 – сформовано подактове зобов'язання для транспортного цеху №1;

- 643.150.1 – сформовано податкове зобов'язання для транспортного цеху №1;
- 644.150.1 – сформовано податковий кредит для транспортного цеху №1;
- 641.4.150.2 – сформовано податковий кредит для залізнично - транспортного цеху №2;
- 641.3.150.2 – сформовано податкове зобов'язання для залізнично - транспортного цеху №2;
- 643.105.2 – сформовано податкове зобов'язання для залізнично - транспортного цеху №2;
- 644.105.2 – сформовано податкове зобов'язання для залізнично - транспортного цеху №2

Використовуючи ці субрахунки підприємство має змогу контролювати податковий кредит та податкове зобов'язання.

Також треба розробити акт введення в експлуатацію транспортного засобу після капітального ремонту .Зразок акту № додається нижче

Назва організації _____

АКТ № _____
введення об'єкта в експлуатацію після капітального ремонту
інв. _____
(назва об'єкту) " ____ " _____ 202____ р.

Даний акт складено представником: _____
[назва підрядної організації, посада, ім'я, прізвище]
з одного боку, і представником _____
[назва організації-замовника, посада, ім'я, прізвище]
з іншої, про те, що проведена приймання в експлуатацію після капітального ремонту: _____
[назва об'єкту]
інвентарний № _____ Паспорт № _____
Формуляр № _____
Зупиненого на ремонт « ____ » _____ 2 ____ р. Згідно до наказу № _____ від « ____ » _____ 2 ____ р.
[розпорядження]

Тривалість ремонту _____ діб
Оцінка _____ тех. _____ стану _____ об'єкта
_____ [відповідність вимогам нормативної документації]

Перелік основних робіт, виконаних в період ремонту _____

Підрядник _____
гарантує справну роботу обладнання протягом _____
[гарантійний термін]

Зауваження структурного підрозділу-замовника _____

Зауваження з ТБіОП _____

висновок комісії _____
_____ [назва об'єкту]

визнаний придатним (непридатним) в експлуатацію _____

прийнятий з капітального ремонту _____
[дата]

не прийнятий _____
[вказати відмова від нормативної документації і (або) інші причини відмови від приймання з ремонту]

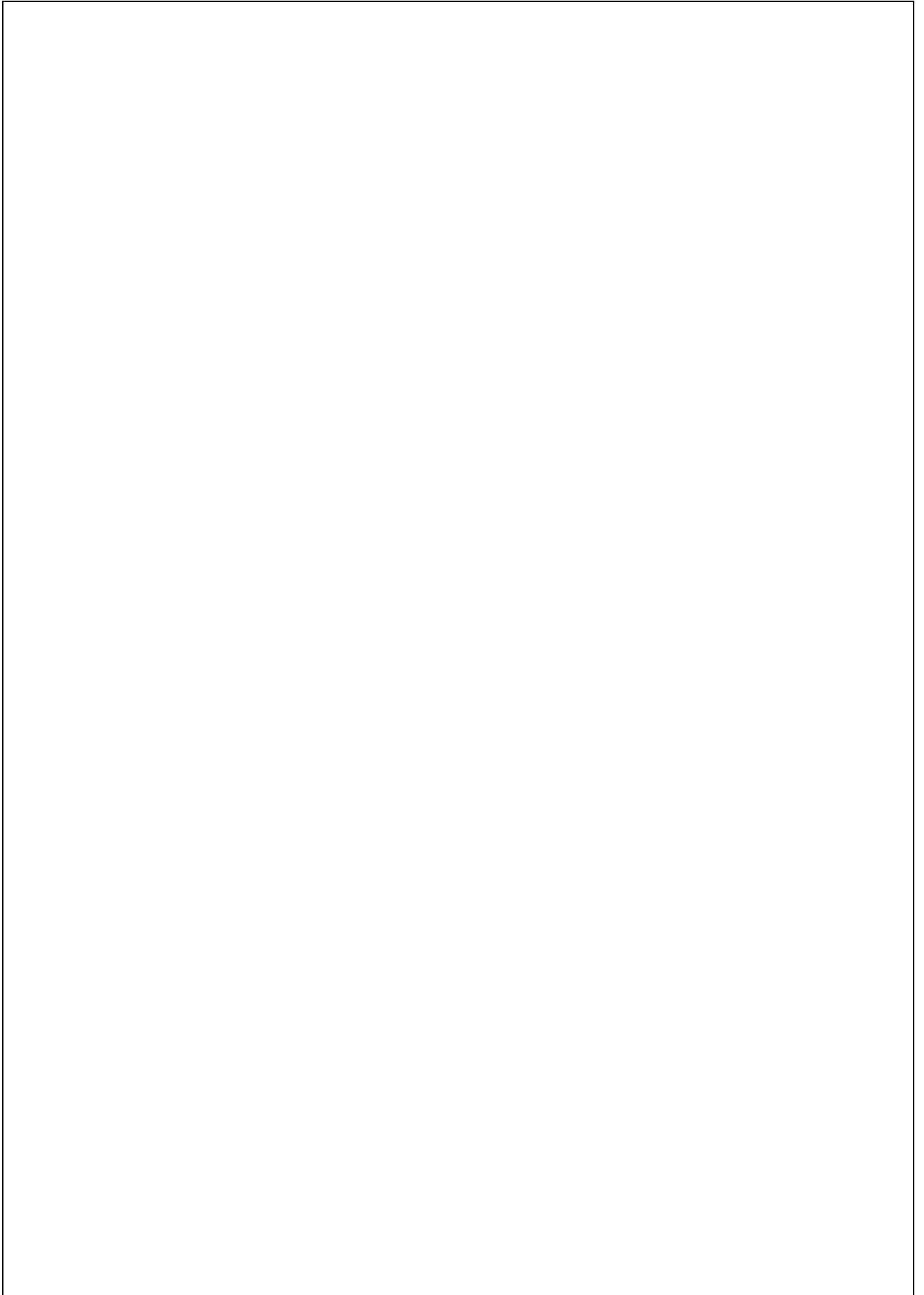
Загальна оцінка ремонту _____

Представники замовника: _____
_____ [посада, підпис (ім'я, прізвище)]
_____ [посада, підпис (ім'я, прізвище)]

Представник служби ТБіОП _____
_____ [посада, підпис (ім'я, прізвище)]
_____]

Представники підрядної організації: _____

[посада, підпис (ім'я, прізвище)]



3.3 Пропозиція щодо удосконалення аудиту основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»)

Облік основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») регламентується низкою документів, а саме: наказом про облікову політику, положенням про головного бухгалтера, посадовими інструкціями, графіком документообігу та іншими.

Інвентаризація основних засобів проводиться для внутрішнього контролю, керівництво саме створює комісію на чолі з головним бухгалтером. Та проводить перевірку основних засобів. Після того як на підприємстві була проведена внутрішня перевірка і зроблені певні висновки. Керівник може проводити аудиторську перевірку. Тому, на підприємстві проводиться щорічний аудит з метою контролю за правильністю обліку основних.

Аудит основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») базується на перевірці правильності оприбуткування основних засобів, введення їх в експлуатацію, чіткості і повноти розрахунку амортизаційних відрахувань, своєчасності списання та правильності оформлення відповідних первинних документів.

Мета аудиту основних засобів полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо повноти, достовірності і законності відображення інформації про облік та амортизацію основних засобів.

Хоча щорічний аудит підтверджує, що аналітичний і синтетичний облік основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») відповідає вимогам законодавчо-нормативних актів, посилити контроль за нарахуванням амортизаційних відрахувань і оформленням операцій з амортизації основних засобів не завадило б.

Отже, на підставі третього розділу магістерської дипломної роботи можна зробити висновки, що на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») господарська діяльність і фінансовий стан підприємства залежить від основних засобів їх кількості та якості . Інформація яка потрібна для аналізу основних засобів міститься в даних аналітичного обліку, а також у формах фінансової звітності . які складаються наприкінці року . Від результатів складання балансу залежить майбутнє підприємство.

Також на підприємстві було зроблено аудиторську перевірку основних засобів при їх надходженні та списанні. Мета аудиту основних засобів полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо повноти, достовірності і законності відображення інформації про облік та аудит.

ВИСНОВКИ

У ході написання магістерської роботи було проведено узагальнення теоретичних-методологічних аспектів оподаткування обліку та аудиту надходження та списання основних на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») Всебічний аналіз шляхів удосконалення надали можливість сформулювати наступні теоретичні та практичні результати:

1. Основні засоби – це майно організації, яке відповідає певним критеріям. Так, основні засоби повинні приносити економічні вигоди, можуть використовуватися понад 12 місяців, призначаються для застосування у виробництві, виконання робіт або надання послуг, надання за плату в тимчасове користування.

Облік основних засобів на підприємствах ведеться за допомогою синтетичного рахунку 10 «Основні засоби». Він призначений для обліку господарських засобів. Цей рахунок активний, балансовий, основний, інвентарний, матеріальний.

Проаналізувавши основні нормативно-правові акти з питань обліку основних засобів можна зробити висновок, що дані об'єкти розглядають як матеріальні активи, які використовуються досить тривалий період для здійснення діяльності суб'єктом господарювання.

Об'єкти основних засобів зараховуються на баланс за первісною вартістю. Порядок формування первісної вартості залежить від способу отримання основних засобів і визначений П(С)БО 7.

Аудит – це окрема ланка в системі контролю, яке займає особливе місце. Деякі наукові діячі з економічної точки зору припускають, що аудит – це незалежна перевірка бухгалтерської звітності та іншої обліково-звітної інформації про діяльність підприємства з метою підтвердження її достовірності та законності.

Аудит основних засобів регулюється в першу чергу Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Він спрямований

на створення нової незалежної системи фінансового та податкового контролю задля захисту інтересів підприємства та визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні.

2. ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») знаходиться на загальній системі обліку та оподаткування. Фінансовий та податковий облік основних засобів веде бухгалтер. Облік витрат ведеться з використанням рахунків 9 класу. Електронна програма для обліку основних засобів – 1С Програма 7.7, але нарахування амортизації ведеться подвійно: у основній програмі та базі Excel 2016.

На практиці, основні засоби надходять на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») у декілька способів: придбання за гривні; самостійне виготовлення основних засобів; безоплатне отримання; отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу, які було детально розглянуто на прикладах.

На ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») використовується лише прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів, який передбачає, що об'єкт основного засобу поступово та рівномірними частинами зменшує свою вартість протягом усього часу його експлуатації.

3. Встановлено, що основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерській баланс підприємства. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу. Для фінансового аналізу підприємства у розрізі основних засобів використовувались розрахунки горизонтального аналізу Балансу ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

4. Аудит основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») базується на перевірці правильності оприбуткування основних засобів, введення їх в експлуатацію, чіткості і повноти розрахунку

амортизаційних відрахувань, своєчасності списання та правильності оформлення відповідних первинних документів.

Для удосконалення аудиту основних засобів було запропоновано робочий документ для перевірки основних засобів на ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК»).

5. На підприємстві ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» («ЗТМК») має на балансі різноманітні об'єкти основних засобів, наприклад комп'ютери та меблі, то для кожного з них необхідно обрати свій метод нарахування амортизації, тому, що існують суттєві відмінності в строках їх корисного використання та в очікуваних способах отримання економічних вигод від використання кожного об'єкту основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бразілій М. Н. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення / М.Н. Бразілій, М.М. Тимошенко // Економіка та держава / Черк. держ. техн. ун-т. – 2011. – №24. – С. 104-109.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, С.В. Івахненко. – Житомир : Рута, 2001. – 224 с.
3. Величко В.В. Економіка підприємства : конспект лекцій / В.В. Величко. – Харків : ХНАМГ, 2004. -114с..
4. Гамова О.В. Формування системи обліку та аудит стану та руху основних засобів на підприємстві / О.В. Гамова, І.А. Козачок, О.С. Марченко // Ефективна економіка. – 2018. – Вип. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.economy.nayka.com.ua/7opM &z=6058](http://www.economy.nayka.com.ua/7opM&z=6058).
5. Граковський Ю.О. Амортизація основних засобів : порядок розрахунку і відображення в бухгалтерському та податковому обліку / Граковський Ю.О. // Вісник. Офіційно про податки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8203>.
6. Жураківська О.В. Ліквідація основних засобів : документальне оформлення та облік / Жураківська О.В. // Агро. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-nalogooblozhenie-selhozpredpriyatij-12-likvidaciya-osnovnyx-sredstv-dokumentalnoe-oformlenie-i-uchet>.
7. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підручник / О.С. Іванілов. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
8. Ковальчук І.В. Економіка підприємства : навч. посібник / І.В. Ковальчук. – Київ : Знання, 2008. – 679 с.
9. Лищенко О.Г. Удосконалення амортизаційної політики підприємства / О.Г. Лищенко, В.В. Півненко // Сталий розвиток економіки. – 2015. – Вип. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/509/1/Lyshchenko_Improving%20the%20amortization%20policv.pdf.

11. Михайлова Т.П. Міжнародний облік і аудит : навч. посібник / Т.П. Михайлова. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. – 78 с.
12. Новицька С.С. Сутність амортизаційної політики і її вплив на ефективність роботи підприємства : навч. посібник / С.С. Новицька, Н.Ю. Потапова-Сінько. – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2006. – 98 с.
13. Огійчук М.Ф. Аудит : організація і методика : навч. посібник / М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – Київ : Алерта, 2012. – 664 с.
14. Петренко Н.І. Проблеми визначення аудиту в економічній літературі // Держава та регіони. – 2002. – № 4. – С. 153-158. Ткаченко І.Т. Звітність бюджетних установ : навч. посібник / І.Т. Ткаченко. – Київ : КНЕУ, 2005. – 548 с.
15. Усач Б.Ф. Аудит : навч. посібник / Б.Ф. Усач. – Київ : Знання, 2003. – 223 с.
16. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту : підручник / Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – Київ : Знання, 2006. – 295 с.
17. Утенкова К.О. Аудит : навч. посібник / К.О. Утенкова. – Київ : Алерта, 2011. – 408 с.
18. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посібник / Р.Л. Хом'як, В.І. Лемішевський. – Львів : Нац. ун-т Львівська політехніка, 2007. – 1200 с.
19. Андреев В.Д. Практический аудит (справочное пособие). – М.: Экономика, 1994. – 366 с..
20. Чернелевський Л.М. Аудит : навч. посібник / Л.М. Чернелевський [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nregm334%2F94-%E2%F0>
21. Н.І. Беренда. – Київ : Міленіум, 2002. – 466 с.
22. Чубарь О.А. Фінансовий облік : навч. курс / О.А. Чубарь. – Дніпропетровськ : ООО «Акцент 1111», 2012 – 604 с.
23. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” № 334/94-ВР

23. Державний класифікатор України "Класифікація основних фондів": затв. Наказом державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації №507 від 19.08.97 р. // Главбух. – 1998. – №10. – С. 18-23.
24. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності. – К.: "А. С. К.", 1998. – 780 с.
25. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній., Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 174 с.
26. Фигурнов Е.Б. Управление предприятием: словарь-справочник / Е.Б. Фигурнов. – М.: Профиздат, 1990. – 336 с
27. Фінансовий облік: [підручник] / Голов С.Ф., В.М. Костюченко, І.Ю. Кравченко, Г.А. Ямборко. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
28. Макаренко А. П., Курсон О. О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7484> (дата звернення: 03.02.2021).
29. Закон України «Про аудиторську діяльність» : прийнятий Верховною Радою України від 22 квіт. 1993 р. №3126-ХІІ : текст із змін, станом на 6 січ. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12/ed20180106>.
30. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» : прийнятий Верховною Радою України від 16 лист. 2018 р. №996-ХІV : текст із змін, станом на 16 лист. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
31. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. №291 : текст із змін, станом на 5 січ. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
32. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів :

затверджено наказом Міністерства фінансів України від 23 січ. 2015 р. №11 : текст із змін, станом на 5 берез. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15>.

33. Міжнародний Стандарт Фінансової Звітності 16 «Основні засоби» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 01.01.2012 : текст із змін, станом на 1 січ. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014..

34. Наказ «Про затвердження типових форм первинного обліку» : затверджено Міністерством статистики України від 29 груд. 1995 р. №352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. №291 : текст із змін, станом на 5 січ. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zl_557-11.

36. Податковий кодекс України : прийнятий Верховною Радою України від 2 груд. 2010 р. №2755-VI : текст із змін, станом на 25 лист. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : прийнятий Верховною Радою України від 10 січ. 2012 р. : текст із змін, станом на 10 січ. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : прийнятий Верховною Радою України від 05 січ. 2018 р. : текст із змін, станом на 5 січ. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.